UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

# Rev: Et Eximii Patris P. Francisci Aloysii Kamperger E Societate Jesu Ss: Theologiæ Doctoris ejusdémque olim in Carolo-Ferdinandæa Universitate Pragensi Professoris Publici & Ordinarij Dein ...

**Kamperger, Franz Alois**

**Eystadii, 1705**

Quæstio Decima. De effectibus, proprietatibus, conditionisbus Beatitudinis, ex parte voluntatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-84291

Visual Library

# QUÆSTIO DECIMA:

## DE

## Effectibus, Proprietatibus, Conditionibus Beatitudinis, ex parte Voluntatis.

## ARTICULUS I.

### *An Beati sint impeccabiles, & quomodo?*

R. *Esse: Esse, idque ab intrinseco, & quidem absolutè. Probatur*, quia dupliciter loqui possumus de Beatitudine: primò de Beatitudine, quâ tali, seu reduplicativè, & formaliter accepta. Secundò, de Beatitudine accepta specificativè, & materialiter, sive de visione clara DEI, & amore fruitivo ejusdem. Si priore modo loquamur, certum est, Beatos in sensu composito beatitudinis, quâ talis, non posse peccare. 1. Quia, ut docet Aug: l. 15. de Trinit: c. 5. Beatum esse, est omnia habere, quæ quis vult, & nihil mali velle, atqui peccare est aliquid mali velle, saltem moraliter, æquivalenter & interpretativè, ergo hoc ipso quòd Beatus in sensu composito Beatitudinis, quâ talis, peccaret, esset beatus & non esset, quod implicat. 2. Quia Beatitudo consummata, quâ talis est status omnium bonorum aggregatione perfectus, atqui bonum excludit essentialiter malum sibi oppositum, sicut forma privationem, ergo beatitudo, quæ formaliter est aggregatio omnium bonorum, excludit essentialiter omne malum, adeóque & malum culpæ, seu peccatum. 3. Et est confirmatio præcedentis: Quia Beatitudo, quâ talis, importat formaliter collectionem omnium bonorum, atqui carentia peccati, & impeccabilitas, est bonum, ut patet in DEO, ergo Beatitudo, quâ talis, importat formaliter carentiam peccati, & ipsam impeccabilitatem, ergo repugnat, ut talem, conjungi cum peccato. 4. Quia, ut docet D. Thom: l. 2. Q. 5. ar. 3. & 4. Beatitudo, ut talis, est bonum perfectum, sed bonum perfectum non potest stare cum defectu, defectus autem maximus est peccatum, ergo non potest stare cum peccato. 5. Beatitudo, ut talis, est essentialiter bonum sufficiens, & omne desiderium implens, sive, ut inquit Nyss: lib. de Beatitudine: *Est comprehensio quædam omnium earum rerum, quæ in homine intelliguntur, à qua nihil abest eorum, quæ pertinent ad bonorum desiderium*, atqui ad bonorum desiderium pertinet carentia peccati, & sine illa non impletur omne desiderium creaturæ rationalis, ergo beatitudo, ut talis, essentialiter importat carentiam peccati. 6. Beatitudo, ut talis, constituitur partialiter ex amore DEI perfecto, & efficaci, ut patet ex supradictis, atqui amor DEI perfectus est amor DEI efficax, & super omnia, hoc est, talis, quô quis seipsum, & omnia refert ad DEUM, ut Finem ultimum, talis autem amor non stat cum ullo peccato, ergo &c. 7. Qui de bono potest mutari in malum, & vicissim, est in statu pugnæ & militiæ, qui verò est perfectè beatus, est in statu quietis, securitatis, pacis, & tranquillitatis, atqui status, pugnæ non stat cum statu pacis, ergo Beatitudo non potest stare cum mutabilitate de bono in malum, seu peccabilitate. 8. Implicat simul frui Fine ultimo, & recedere ab illo, atqui beatitudo est formaliter, vel radicaliter fruitio Finis ultimi, peccatum verò est recessus à Fine ultimo, saltem dispositivè, ergo implicat simul beatitudo, & peccatum. 9. Repugnat voluntatem simul esse rectam, & non rectam, atqui voluntas est recta per hoc, quòd fruatur Fine, & non recta per hoc, quòd peccet, ergo repugnat simul fruitio Finis, & peccatum; atqui Beatitudo est fruitio Finis, ergo repugnat simul peccatum, & Beatitudo. 10. Creatura intellectualis naturaliter appetit beatitudinem, quâ talem, ergo non potest velle recedere ab eo, quod ei evidenter proponitur tanquam sua Beatitudo; atqui Beatis DEUS evidenter proponitur, ut ipsorum Beatitudo, ergo non possunt velle recedere à DEO; atqui voluntas peccandi est voluntas à DEO recedendi, ergo in Beatis non potest dari voluntas peccandi. 11. Beatitudo, quâ talis, est bonum sufficiens, cognitum quâ tale, atqui, qui cognoscit se habere bonum sufficiens, nihil appetit ultra illud, & non subordinatum illi; si enim appeteret, hoc ipso non compleretur desiderium suum, quod est contra rationem boni sufficientis; ergo qui cognoscit se habere Beatitudinem, nihil appetit ultra illam. Atqui Beati cognoscunt se habere Beatitudinem, & illam Beatitudinem esse DEUM, ergo nihil appetunt ultra DEUM, & non pertinens ad DEUM, multò verò minùs aliquid reougnans DEO. Atqui nemo po-

test peccare, nisi appetendo aliquid repugnans DEO, ergo Beati non possunt peccare. 12. Omnis peccans est aliquomodo errans, vel ignorans: juxta illud Prov: 14. *Errant, qui operantur malum.* Et illud Philos: 3. Eth: *Omnis malus est ignorans*; atqui Beatitudini repugnat error & ignorantia, ut dictum est suprà, ergo etiam peccatum. 13. De ratione Beatitudinis, quâ talis, est amor perfectus DEI, atqui de ratione perfecti amoris est, ut voluntatem amantis conformet voluntati amati, ergo de ratione Beatitudinis, quâ talis, est, ut voluntatem Beati conformet voluntati DEI; atqui repugnat, ut, stante conformitate voluntatis creatæ cum Divina, quis peccet, cùm de ratione peccati sit, esse difforme & repugnans DEO, & voluntati ipsius, ergo repugnat, ut quis, stante Beatitudine, peccet. 14. Et est confirmatio præcedentis: Omnis voluntas creata est per hoc recta, quòd conformetur suæ regulæ, quæ est voluntas Divina, atqui de ratione Beatitudinis, quâ talis est, ut voluntas Beati conformetur voluntati Divinæ, ut jam dictum est, ergo de ratione Beatitudinis est, ut voluntas Beati sit recta, atqui rectitudo voluntatis non stat cum carentia rectitudinis, seu cum peccato, ergo Beatitudo non stat cum peccato. 15. Quod potest moveri ad alterum, nondum est in fine ultimo, atqui, qui potest peccare, potest moveri ad alterum, ergo nondum est in fine ultimo: Atqui de ratione Beati, ut talis, est, esse in fine ultimo, ergo Beatus non potest moveri ad alterum, nimirum de bono ad malum. 16. Omne peccatum est vel deordinatio circa Finem ultimum, vel circa media requisita ad Finem, atqui Beatus nec potest deordinari circa ipsum Finem, cùm de ratione Beatitudinis sit adhærere Fini ultimo, neque etiam circa media, quod probatur: sicut se habent principia, seu præmissæ respectu intellectûs, ita finis se habet respectu voluntatis, atqui intellectus debitè adhærens præmissis non potest errare circa conclusiones, connexas necessariò cum præmissis, ergo & voluntas debitè adhærens fini, non potest errare circa media necessariò connexa cum Fine, atqui Beatitudo, quâ talis, importat debitam adhæsionem, seu fruitionem ultimi Finis, ergo Beatus non potest errare, & deordinari circa media requisita ad ultimum finem. Ergo nullo modo potest peccare. 17. Quia si Beatus, ut talis, peccaret, id vel fieret naturaliter, vel supernaturaliter, seu miraculosè: Non supernaturaliter: quia DEUS non potest esse author supernaturalis peccati, ut suo loco dicetur; Non etiam naturaliter, quod *probatur:* Finis ultimus sic se habet ad voluntatem, sicut forma substantialis ad materiam, atqui materia non potest (saltem naturaliter) consequi, vel retinere formam substantialem, nisi sit debitè disposita, & ordinata ad ipsam; ergo neque voluntas potest connaturali modo consequi, vel retinere Finem ultimum, nisi sit debitè ordinata ad illum. Atqui Beatitudo, quâ talis, est consecutio, & possessio Finis ultimi, ergo voluntas non potest esse, saltem connaturali modo beata, nisi sit debitè ordinata ad Finem ultimum; atqui debitus ordo & habitudo voluntatis ad finem ultimum est ipsissima rectitudo voluntatis, implicat autem rectitudinem voluntatis componi cum carentia rectitudinis seu cum peccato, ergo implicat voluntatem beatam, quâ talem saltèm naturaliter componi cum peccato.

Si verò loquamur de Beatitudine specificativè accepta, id est, de visione clara DEI, & amore Beatifico secundùm se, etiam sic Beatus non potest peccare. *Probatur* 1. Ex scriptura, quæ passim ad visionem DEI requirit puritatem, innocentiam, & sanctitatem. Hinc Psal: 137. dicitur: *Habitabunt recti cum vultu tuo.* Et Hebr: 12. *Pacem sectamini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit* DEUM. Et Ps: 14. cùm quæsivisset Propheta: *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo &c.* respondet: *Qui ingreditur sine macula, & operatur justitiam.* Et denique Matth: 5. *Beati mundo corde, quoniam ipsi DEUM videbunt &c.* 2. Ex PP: inter quos Greg: l. 5. Moral: c. 27. *Angelica* inquit *natura in semetipsa mutabilis est, quam mutabilem vincit per hoc, quod ei, qui semper idem est, vinculis amoris colligatur.* Et Aug: l. 12. de Genes: ad lib: c. 36. ait: *Angeli sancti illam incommutabilitatis substantiam ita concipiunt, ut visione atque amore eam præponant omnibus, & secundùm eam judicent de omnibus, & in eam dirigantur, ut agantur, & ex ea dirigant, quidquid agant.* Et Idem l. 14. de Civit: c. 9. *Ubi*, inquit *est amor boni incommutabilis, profectò, si dici potest, cavendi mali metus securus est.* Quibus omnibus apertè indicatur, visionem, & amorem DEI, qualis datur in Beatis, non posse consistere cum mutabilitate de bono in malum, seu cum peccabilitate. 3. Quia tam visio, quàm amor, ortus ex visione repugnant cum peccato, ergo. *Probatur* de visione: Quia clara visio DEI necessitat ad perfectum, & efficacem amorem DEI, ut probatum est Q. 8. a. 1. atqui amor perfectus, & efficax excludit omne peccatum, ut etiam paulò ante, n. 6. 8. 9. 10. dictum est, & iterum brevi dicetur, ergo etiam visio, saltem mediatè, excludet peccatum. Et licèt demus, quòd posità visione DEUS suspenderet concursum ad amorem, adhuc tamen voluntas, ex vi hujusmodi visionis, manet-

maneret toto impetu naturæ, & charitatis propensa ad amandum DEUM, ergo est impossibile, ut tunc amet aliquid displicens, & repugnans DEO. Præterea: si visio DEI posset componi cum peccato, sequeretur, per illam videri evidenter summum bonum, & non videri; vìderi, quia hæc est essentia Visionis; non videri, quia videretur aliquid boni inesse objecto peccaminoso, ratione cujus judicaretur hic, & nunc esse DEO præferibile, & consequenter melius. Item sequeretur, Beatum simul judicare DEUM esse summum Bonum, & non esse. Esse, quia hoc illi per visionem evidenter proponitur. Non esse: quia peccando judicaret aliquid DEO, saltem hìc, & nunc, esse præferibile. Denique sequeretur, Beatum habere cognitionem indifferentem, & non habere. Habere, quia hæc essentialiter requiritur ad libertatem, & potentiam proximam peccandi. Non habere: quia cognitio indifferens est illa, quæ proponit objectum cum aliqua ratione mali, vel saltem non cum omni ratione boni; per visionem autem proponitur DEUS clarè, tanquam bonum infinitum, adeóque, ut carens omni ratione mali, & continens omnem rationem boni, ergo &c. *Confirm: 1.* Quia etiam defacto, si quis valde attentè contempletur Bonitatem DEI, judicétque firmiter, omnia ad illum esse referenda, difficulter intelligi potest, quod tunc voluntas admittat aliquod peccatum, nisi priùs cesset ab illa consideratione, ergo multò magis Visio clara Bonitatis DEI, prout in se, emcax erit ad continendam voluntatem, ne peccet. *Confirm: 2.* Quia visio clara Bonitatis DEI non est minùs efficax respectu intellectûs, & voluntatis, quàm cognitio clara boni alicujus delectabilis creati: atqui experientiâ constat, ita nonnunquam per propositionem alicujus boni delectabilis abripi mentem & voluntatem, ut non possit aliud cogitare, aut velle, ergo similiter (imò multò magis) Bonitas divina obtenta, & clarè visa, tantâ efficaciâ convertet ad se totam animam, & attentionem illius, ut non possit aliud cogitare, & velle, quod non sit regulatum cum Bonitate Divina, illique conforme. Hoc autem si fiat, impossibile est peccare, ergo &c. *Probatur* etiam de amore. Quia amor DEI ortus ex visione est amor perfectus, adeóque appretians DEUM super omnia, conformánsque voluntatem Beati cum voluntate Divina, & conjungens hominem immediatè cum DEO, tanquam fine ultimo, reddénsque hominem & voluntatem illius formaliter rectam; atqui hæc non possunt stare cum peccato, ergo amorem ortum ex visione repugnat componi cum peccato. Vide dicta suprà n. 6. §. 9. 10. 13. 14. 15. 16. 18.

*Atque hinc etiam patet 1.* Beatos non solùm esse impeccabiles, sed insuper esse impeccabiles ab intrinseco, & ex natura rei. Ratio est: Quia impeccabilitas illorum fundatur in prædicatis intrinsecis, & essentialibus Beatitudinis, tam reduplicativè, quàm specificativè acceptæ, ut hactenus ostensum est. *Patet 2.* non solùm esse impeccabiles naturaliter, & de potentia DEI ordinaria, sed etiam simpliciter, & absolutè. Ratio est: Quia quod per se, & per essentiam suam involvit contradictoria, non est solùm naturaliter, sed absolutè impossibile, atqui Beatum in sensu composito Beatitudinis posse peccare, per se, & per prædicata sua intrinseca, involvit contradictoria, ergo, &c. *Minor probatur* inductione argumentorum hactenus factorum, ex quorum ferè singulis per locum intrinsecum alia & alia erui possunt contradictoria contra peccabilitatem Beatorum, ut considerati facilè patebit.

*Sed contrà 1.* Visio est in intellectu, peccatum in voluntate, ergo visio non excludit peccatum. *Confirm: 1.* Ad perfectam operationem intellectûs non requiritur rectitudo voluntatis, nam, ut docet August: l. 1. Retract: c. 4. etiam multi non mundi, seu peccatores, multa sciunt vera, atqui Beatitudo consistit in perfecta operatione intellectûs, ergo ad Beatitudinem non requiritur rectitudo voluntatis, & consequenter non repugnat illam stare cum peccato. 2. Prius non dependet à posteriori, atqui operatio intellectûs est prior operatione voluntatis, ergo Beatitudo, quæ consistit in perfecta operatione intellectûs, non dependet à rectitudine voluntatis, ergo potest stare cum peccato. *Resp: 1. Neg: Conf:* Quia licèt visio non sit per se ipsam in voluntate, fundat nihilominus, & infert necessariò perfectum DEI amorem, qui est in voluntate, & qui immediatè excludit peccatum. 2. Licèt peccatum sit in voluntate, supponit tamen in intellectu cognitionem indifferentem circa DEUM, item judicium practicum, quo judicetur objectum peccaminosum, saltem hic, & nunc, esse eligibile, vel DEO præferibile; neutrum autem horum haberi potest, stante visione in intellectu, ut patet ex dictis pro Concluſ: *Resp: 2. Dist: Conseq:* Visio non excludit peccatum, immediatè Transimediatè Neg: Ratio est: quia visio excludit cognitionem indifferentem de DEO, & causat amorem perfectum illius, amor autem, & carentia cognitionis indifferentis excludunt peccatum. *Ad 1. Confirm: Resp: 1. Neg: Major:* ad Aug: dico, illum loqui de cognitione veritatum creatarum, vel de cognitione veri imperfecta, non autem de cognitione perfecta Veritatis increatæ, qualis est visio DEI. *Resp: 2. dist: eand: Major:* Ad operationem

intellectûs perfectam secundùm quid, non requiritur rectitudo voluntatis Conc: & de hac loquitur Augustinus. Ad perfectam simpliciter, qualis est visio DEI Neg: Ratio patet ex dictis pro Conclus: *Resp: 3. dist: min:* Beatitudo inadæquatè accepta consistit in operatione intellectûs Conc: adæquatè accepta Neg: consistit enim etiam in operatione voluntatis, videlicet in perfecto amore DEI, ut dixi Q. 5. a. 3. Talis autem amor non potest haberi sine rectitudine voluntatis, imò, est ipsissima rectitudo voluntatis, cùm sit conjunctio, & quidem immediata illius cum suo ultimo Fine. *Ad 2. Resp: 1. Conc: totum:* Nos enim hîc non dicimus, beatitudinem dependere à rectitudine voluntatis, ita, ut in Beatis pro priori naturæ ad Beatitudinem debeat jam esse voluntas actualiter, & positivè recta & carens peccato, sed tantùm dicimus, Beatitudinem non posse esse sine hujusmodi rectitudine, sive carentia peccati, eò quòd & ipsa Beatitudo ratione sui formaliter accepta, & ratione visionis, ac amoris, necessariò inducat rectitudinem, & carentiam peccati. *Resp: 2.* Vel sensum argumenti esse, Beatitudinem nullo modo dependere à rectitudine voluntatis, nec quidem, ut à præexistente in hac vita; vel solùm, illam non dependere à rectitudine voluntatis, ut existente pro priore naturæ in Beato. Si hoc secundum. *Resp:* ut antè *Conc: totum:* Beatitudo enim non præsupponit hoc sensu in Beato rectitudinem voluntatis, sed vel illam causat, quatenus importat visionem, ex qua necessariò resultat perfectus amor DEI, vel eam formaliter constituit, quatenus importat amorem, qui est ipsissima rectitudo voluntatis. Si primum, (præterquam quòd hoc hic & nunc non sit contra nos) *Resp: dist: min:* Aliqua operatio intellectûs est prior operatione voluntatis Conc: Omnis omnino Neg: Ratio est: Quia Voluntas non fertur, nisi in bonum cognitum, adeóque aliqua operatio intellectûs necessariò præsupponitur ante omnem operationem voluntatis. Quia tamen eadem voluntas tendit in aliquem actum intellectûs tanquam in finem (nimirum in visionem DEI, in qua consistit Beatitudo) ideo vicissim operatio intellectûs, quæ est Beatitudo, præsupponit operationem voluntatis. Cùm autem Voluntas per hoc sit recta, quòd moveatur & ordinetur in suum finem, sequitur ulteriùs, ad Beatitudinem præsupponi aliquomodo rectitudinem voluntatis, sicut ad percussionem signi præsupponitur motus rectus sagittæ. *Resp: 3. dist: Conf:* Beatitudo, quæ consistit in operatione intellectûs, non dependet à rectitudine voluntatis, actuali trans: habituali Neg: Ratio est: quia, cùm visio necessitet voluntatem Beati ad amorem DEI, præsupponit in voluntate omnia principia prærequisita ad amorem, tale autem principium est habitus charitatis; habitus autem charitatis est habitualis rectitudo voluntatis, ergo Beatitudo, quæ consistit in operatione intellectûs, seu visio, præsupponit, & dependet à rectitudine habituali voluntatis.

2. Illud, quod ordinatur ad aliquid tanquam ad finem, non est necessarium adepto jam fine, ut v. g: navis, quæ ordinatur ad perveniendum in portum, non est necessaria adepto jam portu, atqui rectitudo voluntatis, quæ habetur per carentiam peccati, ordinatur ad Beatitudinem, tanquam medium ad finem, ergo adeptâ jam Beatitudine, non est necessaria rectitudo voluntatis, seu carentia peccati; ergo Beatitudo potest stare cum carentia rectitudinis, seu cum peccato, sicut existentia in portu potest stare cum carentia navis. *Confir: 1.* Tristitia, & dolor potest stare cum Beatitudine, ut patet in Christo, ergo etiam peccatum. 2. Potest DEUS impedire Beatum, ne consideret repugnantiam, quam habet peccatum cum Bonitate DEI clarè visâ, ergo, non obstante visione beatificâ, poterit Beatus peccare. *Resp: Neg: universaliter Major:* Nam calor v. g: ordinatur ad productionem formæ ignis, & tamen est necessarius etiam producto jam igne. *Resp: 2. Dist: Major:* Quod ordinatur ad aliquid, tanquam ad finem præcisè per modum instrumenti, & viæ, non est necessarium adepto jam fine Conc: Quod ordinatur ad aliquid, tanquam ad finem, etiam per modum complementi, proprietatis, vel effectûs resultantis ex ipso Fine Neg: *Similiter dist: min:* Rectitudo voluntatis, quæ habetur per carentiam peccati, ordinatur ad Beatitudinem, præcisè per modum instrumenti, & viæ Neg: etiam per modum complementi, proprietatis, & effectûs Conc: *Et Neg: Conf: Ad 1. Confirm: Resp: 1. Dist: Antec:* Tristitia, seu displicentia de DEO, potest stare cum Beatitudine Neg: Tristitia, seu displicentia de alijs objectis creatis dolorificis Conc: & *Neg: Conf:* Disparitas est: Quia tristitia de objecto creato, & Beatitudo non sunt circa idem, unde non sunt opposita, peccatum autem & Beatitudo sunt circa idem, nimirum circa DEUM: peccatum enim est aversio à DEO, beatitudo verò conversio ad DEUM, adeóque opponuntur. *Resp: 2. iterum dist: Antec:* Tristitia & dolor potest stare cum Beatitudine, incompleta, & essentiali Conc: cum Beatitudine completa, qualis est Beatitudo essentialis, simul, & integralis Neg: *& Neg: Conf:* Disparitas est, quæ antè: Tristitia enim, qualis fuit in Christo, est fuga mali creati, Beatitudo essentialis est prosecutio

vel

vel fruitio Boni increati, quæ duo, cùm sint circa diversa, non opponuntur, absolutè Beatitudo autem & peccatum est conversio, & aversio respectu ejusdem Boni increati, adeóque directè sibi opposita. *Ad 2. Resp: Neg: Cons:* Talis enim inconsideratio non esset Beato voluntaria, adeóque nec culpabilis, & consequenter actio, quæ ex ea procederet, non esset peccaminosa, nisi fortè materialiter, quia non esset cum deliberatione, prout ad peccatum requiritur, exercita.

3. Licèt omne peccatum opponatur virtualiter & interpretativè amori, quem Beatus habet erga DEUM, non opponitur tamen illi omne peccatum, etiam mortale, directè & formaliter, atqui peccatum, quod non opponitur amori beatifico formaliter, sed tantùm virtualiter, potest componi cum amore, ergo aliquod peccatum potest componi cum amore beatifico, & ipsa beatitudine. *Major patet*, quia amori non opponitur formaliter, nisi formale odium, non omne autem peccatum est formale odium DEI, sed est tantùm quædam conversio ad bonum creatum, in quo virtualiter includitur odium, & aversio à DEO. *Min: verò prob:* potest quis actu amare DEUM, & simul converti ad creaturam, non considerando, & advertendo illam virtualem repugnantiam duorum illorum actuum, atqui talis conversio erit peccatum per inconsiderationem, componeturque cum amore, quia opponitur tantùm illi virtualiter, & interpretativè, ergo. *Confirm:* Licèt non possit intellectus simul & semel assentiri eidem formaliter & dissentire, non repugnat tamen eidem assentiri formaliter in præmissis, & simul, non penetratis bene præmissis, dissentire eidem virtualiter in conclusione. Similiter potest voluntas amare sanitatem, & simul velle comedere aliquid sanitati contrarium, non considerando esse contrarium sanitati, quo casu volet formaliter, & nolet virtualiter eandem sanitatem; ergo similiter non repugnat amare DEUM actu, & formaliter, & simul, convertendo se ad creaturam, odisse DEUM virtualiter, non advertendo, quòd ejusmodi conversio sit amori DEI contraria. *Resp: Neg: Min:* Ratio est 1. Quia amor beatificus, ut talis, essentialiter procedit ex clara DEI visione: per visionem autem DEUS habetur in tanto pretio & æstimatione, ut judicetur esse bonum omnibus præferendum, nihilque amandum, quod ab illo qualitercunque avertat voluntatem, quódque non sit conforme, & consentaneum voluntati ipsius, & non referatur ad DEUM, tanquam ad finem ultimum: è contrà omne peccatum supponit judicium, quo judicatur bonum aliquod creatum amplectendum, non obstante, quòd sit difforme, vel non conforme voluntati divinæ, & quod non referatur ad DEUM, ut ultimum Finem: quæ duo judicia, utpote directè sibi opposita, cùm repugnet simul consistere, repugnat etiam simul consistere peccatum qualecunque, & amorem beatificum. Ratio est 2. Quia amor beatificus est amor perfectus, adeóque referens omnia in DEUM, ut Finem: talis autem amor excludit omne id, quod cognoscitur repugnare quomodocunque Fini ultimo, vel non potest referri ad illum: Omne autem peccatum est aliquid hujusmodi, &, ut tale, cognoscitur, ergo amor beatificus excludit omne peccatum. *Ad probat: Resp:* Potest quis simul amare DEUM actu, & simul converti ad bonum creatum, non considerando repugnantiam &c. *Distinguo:* non considerando culpabiliter Neg: inculpabiliter trans: Rationes 1. sunt eædem, quæ antè: Si enim probant, amorem beatificum, vel quemcunque alium perfectum, & efficacem amorem DEI super omnia (de tali enim hîc loquimur) non posse componi cum peccato, probant etiam, non posse componi cum consideratione culpabili, & peccaminosa. Ratio est 2. Quia amor perfectus DEI non solùm excludit omne id, quod repugnat Fini ultimo, vel quod non potest referri ad Finem ultimum, prout dictum est, sed etiam facit, ut homo diligenter consideret, & inquirat, an hoc vel illud sit consentaneum tali amori, & ipsi objecto amato, & ne se periculo exponat, aliquid contrarium volendi illi: hoc autem si fiat, inconsideratio, si quæ fortè tunc accideret, non potest esse culpabilis, cùm facta diligenti inquisitione vinci, & superari non potuerit, & ita talis amor non potest stare cum inconsideratione culpabili. Si autem consideratio est inculpabilis, hoc ipso illa conversio ad bonum creatum, quæ adjunctam haberet hujusmodi inconsiderationem, non erit formaliter peccaminosa, cùm illius malitia non sit prævisa, & prænognita, idque inculpabiliter. *Dixi in Resp: Trans.* Si enim loquamur de amore DEI beatifico, probabilius est, cum illo ne quidem inconsiderationem inculpabilem circa ea, quæ, per se loquendo, considerari deberent, componi posse, & consequenter Beatum, amantem DEUM, non posse simul converti ad bonum creatum ex inconsideratione etiam inculpabili. Ratio est: Quia talis inconsideratio videtur esse imperfectio quædam physica, dedecens statum beatificum: est enim quædam ignorantia eorum, quæ quis, per se loquendo, scire deberet; & similiter illa conversio ad bonum creatum orta ex tali inconsideratione, cùm sit saltem materialiter, & per se mala, videtur esse non parva imperfectio, indigna statu beatifico,

tifico, non minùs, quàm in hac vita motus primò primi. 2. Quia per visionem, quam supponit amor, judicat Beatus, evidenter omnia referenda esse ad DEUM, tanquam ad Finem ultimum, & hoc ipsum per amorem facit, qui ad visionem consequitur: atqui cum hoc non stat, ut convertatur ad bonum creatum: quia referret omnia ad DEUM, & non referret; 3. Denique, quia talis conversio non potest intelligi absque errore aliquo in intellectu Beati: deberet enim judicare Beatus, illam conversionem ad bonum creatum non repugnare amori perfecto Finis ultimi, ipsique Fini ultimo, quod esset falsum. Atqui repugnat error in Beato, ut dictum est Q. 9. a. 1. Ergo &c. *Ex quo patet ad Confirmat:* Si enim sermo est, de inconsideratione inculpabili *Resp: 1.* juxta dicta *permittendo totum*: ex hoc enim non sequitur, Beatum posse peccare: cùm ad peccatum requiratur alterutrum ex duobus, vel consideratio, vel culpabilis inconsideratio. Si verò est sermo de inconsideratione culpabili, *Resp: 2. Neg: Conf:* Disparitas ex dictis est: Quia sicut amor beatificus non potest componi cum peccato, ut multis modis probatum est, ita neque cum inconsideratione culpabili, & peccaminosa. At verò in nobis assensus in præmissis, vel amor qualiscunque sanitatis non ostenditur ex ullo capite, non posse componi cum inconsideratione, etiam culpabili, circa vim illationis, vel circa media aut impedimenta sanitatis, & consequenter, potest quis aliquomodo velle sanitatem, vel assentiri objecto in præmissis, & tamen ob defectum culpabilem considerationis debitæ circa vim illationis, vel circa media sanitatis, dissentire eidem objecto in conclusione, vel velle aliquid, quod reipsâ contrarium est sanitati *Resp: denique 3. simpliciter Neg: Conf:* Disparitas iterum est: Quia ostensum est amorem beatificum excludere inconsiderationem, tam culpabilem, quàm inculpabilem, & consequenter omnem conversionem ad bonum creatum, ortam ex quacunque consideratione: At verò assensus in præmissis, vel amor aliquis sanitatis non excludit inconsiderationem circa vim illationis, aut circa media, vel impedimenta sanitatis, & consequenter neque excludit dissensum, vel amorem virtualiter contrarium, ortum ex hujusmodi inconsideratione.

4. Licèt Beatus non possit peccare, retinendo unà cum peccato beatitudinem, potest tamen peccare, ita, ut per peccatum, & propter peccatum amittat beatitudinem, ergo absolutè Beatus potest peccare. *Antec: prob: 1.* à paritate Justi, qui licèt non possit peccare, retinendo simul cum peccato justitiam, seu gratiam habitualem, potest tamen sic peccare, ut peccando illam amittat. 2. à contrario: Quia potest DEUS pro priori tollere Visionem, & homo pro posteriori peccare. ergo etiam vicissim. 3. DEUS est Dominus visionis, ergo potest eam velle conservare dependenter à libera operatione præcepta, ita, ut, si Petrus omittendo illam operationem peccet, privetur Visione. *Resp: 1. permisso Antec: dist: Conf:* ergo Beatus potest absolutè peccare, in sensu composito beatitudinis Neg: in sensu diviso Trans: hoc autem hactenus non quæsivimus, sed tantùm primùm. *Resp: 2. Neg: antec:* vel enim loquimur de beatitudine reduplicativè accepta, vel de beatitudine accepta specificativè, hoc est, de visione clara DEI, & amore, qui resultat ex visione. Si primo modo: certum est, beatitudinem sic acceptam non posse amitti, sive per peccatum, sive alio modo, quia beatitudo, ut talis, essentialiter est indefectibilis ex suprà dictis Q. 6. a. 4. si verò loquamur altero modo, etiam sic dico, beatitudinem non posse per peccatum amitti. Ratio est: Quia visio DEI (idem est de amore) neque potest amitti per peccatum naturaliter, neque miraculosè. Non naturaliter: quia Visio DEI est naturâ suâ incorruptibilis, ut patet ex Q. 7. a. 6. Non miraculosè: Quia, cùm Visio semel existens naturaliter exigat non destrui pro ullo tempore, vel instanti sequente, exigit etiam non poni pro ullo sequente tempore, vel instanti, causam proximè destructivam sui, atqui talis causa esset peccatum, per quod positum amitteretur Visio, ergo Visio exigit non poni sic peccatum, ut per illud possit, vel debeat ipsa amitti. Ergo, si nihilominus sic poneretur, positio peccati esset miraculosa, non minùs, quàm destructio ipsius visionis, quia utrumque esset contra exigentiam naturalem Visionis: implicat autem DEUM esse Authorem miraculosum & supernaturalem peccati, ut suppono, & patebit ex dicendis ergo. *Hinc patet ad omnes probation: Ad 1. enim Resp: Neg: Conf:* Disparitas est: Quia gratia habitualis pro statu viæ, neque essentialiter, neque connaturaliter est indefectibilis, & consequenter semel existens non excludit peccatum destructivum sui in futurum, nec ipsam positionem peccati sequitur esse miraculosam. Hæc autem omnia oppositò modo se habent circa visionem ex dictis. Ratio ulterior est. Quia aliàs homo Justus hoc ipso non esset perfectè in statu viæ, quia non posset peccare, neque enim posset peccare in sensu composito gratiæ, ut suo loco dicam, neque in sensu diviso, amittendo illam per peccatum, quia ex supposito esset indefectibilis. *Ad 2. probat: Neg: Conf.* Disparitas est: Quia in primo casu non sequitur peccatum ponendum miraculosè, quia non pone-

poneretur contra exigentiam Visionis: Visio enim solùm exigit non poni peccatum, vel in sensu compositio sui, vel, ut causam destructivam sui, quorum neutrum tunc contingeret. In secundo verò casu politio peccati esset miraculosa propter rationem superiùs dictam, quod implicat. *Ad 3. iterum Neg: Cons:* Quia si DEUS posset non conservare Visionem dependenter à peccato, pro priore naturæ commisso, deberet posse concurrere ad peccatum miraculosè, quod repugnat, dominium autem DEI non est ad ea, quæ repugnant, & quæ sunt impossibilia.

5. Peccatum habituale potest absolutè componi cum beatitudine (quæ enim in hoc contradictio? ergo etiam actuale; ergo Beatus potest peccare. *Resp: 1. transmisso antec: Neg: Cons:* Disparitatem dat ipsa Objectio: In primo enim, ut dicitur, nulla apparet contradictio, apparet autem in secundo, & quidem multiplex, ut patet consideranti rationes adductas pro Conclus: *Resp: 2.* iterum, vel esse sermonem de Beatitudine, qua tali seu reduplicativè accepta, item de beatitudine perfecta, & completa, vel solùm de Beatitudine incompleta, & imperfecta, aut specificativè accepta, id est, de visione clara & amore fruitivo DEI. Si primum: dico, non posse beatitudinem componi cum peccato habituali: *Ratio est* 1. Quia DEUS haberet jus proximum privandi hujusmodi peccatorem beatitudine, & non haberet, quod implicat. Haberet: quia peccatum habituale resundit in DEUM jus proximum ad odio habendum peccatorem, tractandúmque illum, tanquam inimicum, & consequenter privandi ipsum bonis à se collatis, adeóque vel maximè beatitudine, quæ est bonum omnium supremum. Non haberet: quia non potest dari jus, saltem proximum, ad aliquid impossibile; est autem possibile, privare peccatorem beatitudine semel collatâ, quà tali, cùm beatitudo, ut talis, sit essentialiter indefectibilis ex dictis suprà. 2. Quia beatitudo simpliciter perfecta, & completa, est status omnium bonorum aggregatione perfectus, atqui talis status non potest componi cum ullo malo: peccatum autem habituale est magnum malum: est enim macula deturpans animam, & faciens obnoxiam odio Divino &c. ergo beatitudo simpliciter perfecta non potest componi cum peccato habituali. 3. Beatitudo perfecta debet quietare omne desiderium rationabile voluntatis atqui objectum talis desiderij est carere peccato habituali. cùm carentia peccati habitualis sit magnum bonum, ergo beatitudo perfecta non potest stare cum peccato habituali, quia sic non quietaretur desiderium carendi illo peccato. Si verò sermo sit de visione vel amore DEI secundùm se, tunc respondeo cùm distinctione: Si enim loquamur de potentia DEI ordinaria & connaturali, dico, Visionem non posse componi cum peccato habituali. Ratio est: Quia visio naturaliter exigit habere adjunctum statum beatitudinis omnium bonorum aggregatione perfectum, adeóque exigit carentiam omnis mali, & per consequens peccati habitualis. 2. Quia Visio naturaliter supponit gratiam habitualem, gratia autem non stat cum peccato habituali mortali, ergo neque Visio &c. Si autem loquamur de potentia DEI absoluta, dico, defacto non occurrere mihi sufficientem repugnantiam, cur Visio sic componi non possit cum peccato habituali. Quod enim quidam dicunt id implicare, quia Visio ex natura sua facit voluntatem rectam, peccatum verò obliquam, & irrectam; vel quia repugnat DEO tribuere tantum donum homini iniquo & inimico, cùm *odio sint DEO impius & impietas ejus* Sapient: 14. vel quia aliàs talis homo & esset beatus, quia haberet visionem, & non esset, quia esset in peccato: vel quia simul esset conversus ad DEUM per amorem beatificum, & simul aversus per peccatum, non urget. *Ad primum enim respondetur*, Visionem non facere formaliter animam, vel voluntatem rectam, cùm visio non sit perfectio animæ, vel voluntatis, sed intellectûs. Fateor quidem, Visionem ex parte animæ supponere rectitudinem habitualem, seu gratiam, ex parte verò voluntatis inferre rectitudinem actualem, quatenus infert amorem DEI, quia tamen utrumque solummodo verum est secundùm cursum naturalem, non secundùm potentiam absolutam, fieri potest, ut alicui detur visio, absque præsuppositâ gratia, & consequente amore: Quod si fiat, nihil obstabit, quo minùs Visio componi possit cum peccato habituali. Adde, quod licèt amor absolutâ necessitate sequeretur ad visionem, adhuc non haberetur intentum, quia amor non habet formalem & essentialem repugnantiam cum peccato habituali, sed tantùm radicalem & accidentalem ratione gratiæ, quam defacto sibi ex libero DEI beneplacito annexam habet, ut alibi dicetur. *Ad secundum* dicitur, DEUM quidem odisse peccatorem, ut peccator est, id est, culpam ipsius detestando, posse tamen amare illum, qui peccator est, illique benefacere conferendo varia dona, tum naturæ, tum gratiæ, sicut defacto dat peccatori fidem, & spem, varia item auxilia actualia, & subinde donum prophetiæ &c. Et ita eidem dare posset visionem. *Ad tertium* dico, talem hominem non fore propriè beatum, licèt haberet visionem, quia Visio non habet rationem beatitudinis, nisi habeat sibi infalli-

biliter annexam perpetuitatem per decretum DEI: talis autem homo posset pro libitu privari à DEO visione, quia ratione peccati habitualis habet DEUS jus illum odio habendi, & tanquam inimicum tractandi, adeóque spoliandi illum omnibus donis, maximè supernaturalibus, gratiosè illi collatis. Vel dici potest, futurum beatum beatitudine essentiali, non integrali & accidentali, quæ importat omnium bonorum aggregationem, & carentiam omnium malorum. *Ad ultimum* ajo, talem hominem, fore simul conversum actualiter ad DEUM per amorem, & simul aversum habitualiter, ratione peccati præteriti, nec dum deleti, quæ duo non repugnant essentialiter, cùm amor neque sit formalis deletio peccati, neque essentialiter inferat deletionem peccati, loquendo absolutè.

## ARTIC: II. *An ad Beatitudinem requiratur Fruitio?*

*Resp: requiri.* Quod ut probem, suppono 1. ex D. Thoma, fruitionem non esse aliud, quàm quietationem voluntatis in re amata & possessa, juxta illud Augustini l. de morib: Eccles: c. 3. *Quid est frui, nisi præsto habere, quod diligis?* Et illud l. 10. de Trinit: c. 10. *Fruimur rebus cognitis, in quibus voluntas delectata conquievit.* Ex quorum primo patet, ad fruitionem requiri amorem alicujus boni, & præsentiam seu possessionem boni amati, ex altero verò, requiri quietationem voluntatis in eodem bono amato, & possesso. Cùm autem hæc quietatio voluntatis reipsâ non sit aliud, quàm gaudium & delectatio, quæ capitur ex re amata & possessa, sequitur ad omnem fruitionem tria hæc esse necessaria, amare, possidere, & gaudere; patetque ex communi acceptione; nemo enim dicitur frui re, quam non amat, nec curat, vel quam non habet, vel licèt & amet & habeat, nisi illâ delectetur: unde non dicitur frui, qui sumit amaram potionem, quam appetebat. Et ratio ulterior est: quia, ut bene idem August: l. 83. QQ. Q. 30. frui dicitur, quasi fructum capere, & fruitio idem est, quod fructûs perceptio, metaphorâ ductâ à fructu sensibili; Fructus autem sensibilis, ut bene S. Thom: 1. 2. Q. 11. a. 1. ⊙ est id, quod ultimum expectatur, & desideratur in arbore, quódque cum suavitate & dulcedine quadam percipitur, adeóque fruitio non est, nisi ejus, quod ultimò desideratur & expectatur, ultimum autem quod desideratur est finis; finis autem est bonum, ac proinde fruitio est perceptio boni desiderati & amati. Quia verò bonum amatum percipi non potest, nisi aliquomodo præsens & habitum, sequitur fruitionem non esse, nisi boni amati præsentis, seu possessi & habiti. Hæc autem perceptio, cùm debeat esse cum suavitate & dulcedine, requirit insuper delectationem seu complacentiam & gaudium boni amati & præsentis ac possessi, atque ita tria necessariò requiruntur ad fruitionem, quæ diximus: amare, possidere, gaudere, seu delectari. Suppono 2. quod, quamvis hæc tria requirantur ad fruitionem, propriè tamen fruitio consistat in gaudio, seu delectatione, aut certè in amore & possessione boni amati, prout à gaudio informatis. Patet ex D. Thoma 1. 2. Q. 4. a. 3. ⊙ ubi fruitionem & delectationem promiscuè pro eodem accipit, & utramque ait importare quietationem amantis in amato. Et ratio est: Quia frui est fructum capere ex re, capere autem fructum tum dicimur ex aliquo, cùm percipimus ex illo gaudium & delectationem. Præterea: Quia fruitio est certa quædam perceptio fructûs ex re amata & præsente: duplex autem est perceptio boni amati, una per apprehensionem illius, altera per complacentiam, & delectationem; prior perceptio non potest esse fruitio, vel sufficere ad fruitionem, quia, qui sumit amaram potionem, percipit per cognitionem rem amatam & præsentem, & tamen non dicitur illâ frui, ergo consistit in perceptione altera, nimirum quæ habetur per delectationem & complacentiam. Denique tam amor, quam possessio, sive seorsim, sive simul sumpti, abstrahunt à fruitione, ut iterum patet in sumptione amaræ potionis; ergo in illis non consistit fruitio, sed in gaudio & delectatione, aut certè consistit in illis, ut à gaudio informatis, ita ut fruitio pro materiali quasi dicat amorem & possessionem rei amatæ, pro formali verò, gaudium seu delectationem de illa. Nec obstat illud Augustini l. 1. de doctrin: Christian: c. 4. *Frui, est amore alicui inhærere*: non enim vult dicere, fruitionem esse ipsum amorem, sed illam inhæsionem & quietem, quæ ex amore nascitur, quies autem illa resultans ex amore non est aliud, quàm gaudium & delectatio. His suppositis.

*Probatur Conclus: 1.* authoritate Augustini l. 8. de Civit: c. 9. dicentis: *Nemo beatus est, qui non fruitur eo, quod amat*, ergo sentit fruitionem necessariam esse ad beatitudinem. 2. D. Thomæ. 1. 2. Q. 4. a. 3. *Necesse est*, inquit, *ad beatitudinem ista tria concurrere: scilicet visionem, quæ est cognitio perfecta intelligibilis Finis, comprehensionem, quæ importat præsentiam Finis, delectationem, vel fruitionem, quæ importat quietationem amantis in amato.* 3. Quia fruitio, de qua loquimur, non est aliud, quàm gaudium, & delectatio de beatitudine possessa, sed hoc requiritur ad beatitudinem: hinc ipsum gaudium Beato-

rum

rum dici solet Beatitudo, eò quòd semper ac necessariò cum gaudio sit conjuncta: *Intra in gaudium Domini tui* Matt: 25. *Gaudium vestrum nemo tollet à vobis* Joann: 15. *Exultabunt Sancti in gloria* Ps: 149. &c. Ergo. 4. Quia fruitio idem est, quod quietatio voluntatis in bono amato & possesso, sed ad rationē beatitudinis pertinet, ut quietet & compleat appetitū seu voluntatē, ita, ut ultra illā nihil sit necesse appetere, ergo fruitio pertinet ad beatitudinem. 5. Beatitudo formalis est perfecta possessio ultimi Finis & summi boni, sed non est perfecta possessio, si quis non capiat fructum ex re possessa, quem capere potest, frui autem non est aliud, quàm fructum capere, ergo beatitudo non potest esse absq; fruitione ultimi Finis & summi boni possessi. 6. Quia, ut docet Philosophus l. 10. Eth. c. 4. delectatio perficit operationem, sicut decor juventutem, atqui Beatitudo formalis est operatio perfecta, fruitio autem est delectatio, ergo beatitudo requirit fruitionem. 7. Terminus & finis motûs est quies, atqui amor desiderij erga finem ultimum est motus voluntatis ad finem ultimum, fruitio autem Finis ultimi est quies voluntatis in Fine Ultimo, ergo Finis & terminus amoris & desiderij erga Finem ultimum est fruitio Finis ultimi; atqui ad beatitudinem requiritur, ut quis consequatur terminum sui desiderij, quo movebatur in Finem ultimum, ergo ad beatitudinem requiritur fruitio Finis ultimi. 8. Quia tribus modis in hac vita ordinatur & movetur homo ad finem ultimum: Primò per intellectum, in quantum in intellectu præexistit cognitio quædam imperfecta Finis ultimi nimirum Fides. Deinde per voluntatem, idque dupliciter, primò per amorem seu charitatem, qui est primus motus voluntatis in aliquid, secundò per desiderium spei, quæ facit inquisitionem Finis; atqui omnis motus, quo movetur homo in via ad finem ultimum, debet terminari in beatitudine, terminus autem cognitionis imperfectæ Finis, seu Fidei, est cognitio perfecta Finis, seu Visio, terminus verò spei & inquisitionis est comprehensio, terminus denique amoris, seu charitatis, est delectatio, seu fruitio, quæ ex amore rei amatæ, & comprehensæ, seu possessæ, connaturaliter consequitur, ergo in beatitudine debent dari hæc tria: Visio, comprehensio, & Fruitio.

*Sed contrà 1.* Fruitio non pertinet ad voluntatem, sed ad intellectum, aut saltem non pertinet ad solam voluntatem; atqui gaudium, & quietatio voluntatis pertinet ad voluntatem, & quidem solam, ergo fruitio non est gaudium, nec quietatio voluntatis, ut diximus; & consequenter ex eo, quod ad beatitudinem requiratur gaudium & quies voluntatis, ut etiam dicebamus, non sequitur, requiri fruitionem. *Major prob: 1.* Frui nihil est aliud, quàm fructum capere, atqui fructus humanæ vitæ est beatitudo, beatitudo autem pertinet ad intellectum: consistit enim in actu ipsius, scilicet Visione, ergo frui pertinet ad intellectum. 2. Finis cujusque rei est fructus ipsius, atqui beatitudo, utpote in Visione consistens, quæ est operatio intellectûs, est Finis intellectûs, ergo est fructus ipsius, non autem voluntatis; ad eandem autem potentiam spectat frui, ad quam spectat fructus, ergo frui spectat ad intellectum &c. 3. (& est ampliatio præcedentis probationis) omnis potentia habet proprium aliquem finē, atqui finis cujusque rei est ipsius fructus, ergo ad quamlibet potentiam spectat frui, non autem ad solam voluntatem. 4. Fruitio importat delectationem, atqui etiam respectu potentiæ sensitivæ datur delectatio sensibilis, & similiter respectu intellectûs delectatio intellectualis, ergo etiam respectu horum, & non respectu solius voluntatis, datur fruitio. 5. Quia, ut August. l. de morib: Eccles: c. 3. ait: *frui est apud se habere, quod diligit.* Atqui DEUS etiam habetur apud Beatum per intellectum, seu Visionem, ergo frui etiam spectat ad intellectum. 6. Frui est fructum capere, sed illa operatio, quâ quis fructum capit, est consecutio rei, ergo fruitio est ipsissima consecutio rei, atqui DEUM beati consequuntur per intellectum, ergo fruuntur per intellectum. *Resp: Neg: Maj:* Ratio patet ex dictis in primo supposito Concluſ: Objectum enim fruitionis est fructus: fruitio enim non est aliud, quam suavis quædam perceptio fructûs, unde ad eandem potentiam spectat frui, ad quam spectat fructus per modum objecti: fructus autem in rebus dicitur illud, quod ultimum expectatur in re: ut patet in fructibs sensibilibus arborum, unde hæc appellatio ad res alias deducta est: ultimum autem, quod expectatur, est finis expectantis (finis enim in executione est ultimum) finis autem, ut talis, est bonum, ut constat ex definitione Finis Q. 1. a. 1. bonum autem, ut tale, sive, sub ratione boni, seu appetibilis, pertinet per modum objecti ad solum appetitum, ergo fructus per modum objecti (& consequenter fruitio) pertinet ad solum appetitum, & consequenter fruitio DEI (qui, utpote insensibilis, non cadit sub appetitum sensitivum) pertinet ad solum appetitum rationalem, vel intellectualem, id est, ad voluntatem. Hinc *ad 1. Probat: Resp: dist: alteram partem: Min:* beatitudo spectat ad intellectum, tanquam actus & operatio illius Conc: tanquam fructus Neg: Ut sic enim spectat ad voluntatem, per modum objecti. Ratio iterum est: quia Fructus, quà

talis,

talis, importat finem & bonum, quà tale, ut dictum est; finis autem, & bonum, quà tale, pertinet ad voluntatem, ut ejus objectum, ergo. Ex quo etiam patet, beatitudinem, quæ consistit in actu intellectûs, spectare ad utramque potentiam, intellectum scilicet, & voluntatem, sed sub diversa ratione. Ad intellectum quidem tanquam ipsius actum, ad voluntatem verò, tanquam bonum delectabile. *Ad 2. Resp:* beatitudinem, seu visionem, dici finem intellectûs, in quantum voluntas appetit beatitudinem, seu visionem, tanquam bonum intellectûs, non autem hoc sensu, quòd intellectus feratur in Visionem, tanquam in suum finem. Ratio iterum est. Quia finis importat bonum, seu appetibile, quà tale, solus autem appetitus fertur in bonum, seu appetibile, quà tale, unde ipse solus fertur in finem, & consequenter soli illi competit capere fructum, cùm fructus importet rationem finis. *In forma responderi potest distinguendo min:* Beatitudo est finis intellectûs materialiter Conc: formaliter Neg: Finis enim, quà finis, sive finis formaliter sumptus, importat bonum, quà bonum: bonum autem, quà bonum, pertinet ad appetitum, non ad intellectum. *Similiter distinguendo Cons:* Beatitudo est fructus intellectûs materialiter conc: formaliter Neg: & *Neg: Cons:* Ratio est eadem: Fructus enim, qua talis, seu formaliter sumptus, cùm importet rationem finis, adeóque boni, quà boni, non potest pertinere ad intellectum, vel aliam potentiam cognoscitivam, sed tantùm ad appetitivam. *Ex quo patet ad 3. Ad 4. Resp: 1. Neg: Min:* nam, ut docet Philosophus 3. de Anim: text: 29. delectari est operari ad bonum, quod convenit soli appetitui, non sensui, vel intellectui. Dicuntur tamen quædam delectationes sensibiles, vel intellectuales, non quod sint operationes sensûs, vel intellectûs, sed quia versantur circa objectum sensuum vel intellectûs. *Resp: 2.* cum D. Thom: 1.2. Q. 11. a. 1. ad 3. in delectatione inveniri duo: primò perceptionem objecti convenientis, & hæc pertinet ad potentiam cognoscitivam, sensitivam, vel intellectivam, in quibus delectatio, quasi inchoatur, in quantum per eas offertur objectum delectabile; secundò complacentiam de objecto conveniente, cognito, ut tali, & hoc pertinet ad appetitum, in quo ratio delectationis perficitur & completur. *In forma distinguendo maj.* Frui est delectari, materialiter, & inchoativè Neg: formaliter, & completivè Conc: atqui etiam respectu sensûs & intellectûs datur delectatio, materialiter, & inchoativè Conc: formaliter & completivè Neg: *& Neg: Cons. Ad 5. Resp:* de mente Augustini satis constare ex dictis in primo supposito Conclus: patétque ampliùs ex lib: 10. de Trinit: c. 11. ubi dicit: *Frui, esse cum gaudio uti*, adeóque sentit, ad fruitionem non sufficere præcisè præsentiam objecti, quod diligitur. Unde cùm dicit: *frui* non esse aliud, *quàm apud se habere, quod diligitur*, supplendum est apud se habere *cum gaudio. Resp: 2.* pluribus modis præstò haberi posse, quod diligitur, primò per cognitionem, secundò per intentionem, & ipsum amorem, tertiò per gaudium & delectationem; & hoc ultimo sensu, ne sibi ipsi contradicat, intelligi debet Augustinus. *Resp: denique*, fruitionem aliquando sumi pro ipsa consecutione & præsentia objecti amati, quæ est causa fruitionis, sicut beatitudo aliquando vocatur gaudium, quia est causa gaudij, & hoc sensu locutus est Augustinus. *Ad 6. Resp: Neg: Min:* Ratio patet ex dictis suprà in secundo supposito Conclus: sumptio enim potionis amaræ est consecutio illius, & tamen non est perceptio fructûs, seu fruitio.

2. Non potest explicari, quodnam sit objectum Fruitionis beatificæ, ergo non datur, nec requiritur ad beatitudinem fruitio. *Antec: prob:* Quia, si dicas illud objectum esse DEUM: contrà est: tum quia fruitio, seu delectatio debet esse de bono inhærente, DEUS autem est bonum Beatis extrinsecum, solùm tanquam objectum, & causa visionis: Tum quia delectatio, seu fruitio est de bono possesso, quà tali, adeóque de operatione, quâ possidetur: Tum denique, quia DEUS ratione sui non est objectum tristitiæ sed tantùm ratione certorum effectuum, ergo similiter ratione sui non est objectum gaudij, sed tantùm ratione Visionis, vel alterius effectûs, homini convenientis. Si autem dicatur, objectum fruitionis esse, non DEUM, sed visionem, etiam contrà est: Quia illa fruitio est verè beatifica (sive jam per modum constituti vi ipsius beatitudinis, sive per modum intrinsecæ proprietatis ipsius) adeóque objectum illius debet esse beatificum, atqui Visio non est objectum beatificum, sed solus DEUS, ex suprà dictis Q. 6. a. 3. ergo &c. &c. 2. non potest dici, sintne ea fruitio supernaturalis in substantia, nécne? 3. Non potest explicari, à quo principio, seu habitu, oriatur illa fruitio: Vel enim dicetur, oriri à charitate, vel à spe, vel ab alio speciali aliquo habitu, vel à sola voluntate elevata, suppositâ visione, Non primum: tum quia sic objectum illius deberet esse DEUS, quod falsum esse ostensum est paulò ante; tum quia aliàs etiam gaudium beatitudinis in spe, quod elicitur in via, dici posset oriri à charitate, & non à spe, quod similiter falsum est. Non secundum: Quia in Patria non manet spes, ut docet D. Thom: 1.2. Q. 63. a. 4. Non tertium: Quia hoc dicitur merè arbitrariè. Non ultimum: Quia alij

actus

actus beatifici, vel pertinentes ad beatitudinem, non oriuntur à solo intellectu, vel voluntate extrinsecè elevata; sed insuper ab habitu aliquo extrinsecus infuso, ergo idem dicendum de Fruitione, si datur. 4. Vel hæc fruitio est in essendo necessaria, vel libera, neutrum autem potest dici cum fundamento, ergo.

*Resp: Neg: antec: ad probat.* dico: duplicem dari fruitionem, seu gaudium in Beatis: Unum amicitiæ, de bonis DEI in se, de quo loquunturBeati Apoc: 19. *Quoniam regnavit Dominus DEUS noster omnipotens, gaudeamus, & exultemus.* Et ratio est: quia ad perfectam charitatem pertinet, non solùm velle bonum amato, sed etiam gaudere, quod tale bonum possideat; atqui inBeatis datur charitas summè perfecta, ergo &c. Alterum concupiscentiæ, de propria beatitudine, tanquam de proprio ipsorum bono & commodo, de quo etiam sæpe loquitur scriptura: *adimplebu me lætitiâ cum vultu tuo.* Ps: 15. &c. Et ratio est 1. Quia gaudium Beatorum est perfectum & *plenum* Joan: 16. adeóque includit gaudium & amicitiæ, & concupiscentiæ. 2. Quia gaudium naturaliter consequitur ad consecutionem boni desiderati, imò ad quamlibet aliam operationem convenientem subjecto, ut Philosophus docet, tantóque perfectius, quantò operatio est perfectior, ergo vel maximè sequitur ad consecutionem boni summi, & ad operationem perfectissimam, qualis est beatitudo. Denique, si in via beatitudo in spe parit gaudium juxta illud Pauli: *Spe gaudentes*, illúdque gaudium spectat ad amorem concupiscentiæ, sicut spes ipsa, quantò magis beatitudo in re obtenta simile gaudium pariet? Hoc supposito, ad primum dubium dico: objectum primæ fruitionis esse bonum Divinum, prout inexistens DEO, illíque proprium: objectum verò secundæ fruitionis, sive gaudij concupiscentiæ esse, tam DEUM, quàm Visionem, in quantum utrumque est bonum Beato Ratio. 1. est: Quia fruitio, seu gaudium amicitiæ, est actus & fructus charitatis, ut docet D Thom: Q 28. a. 4. in fine: ad eundem enim habitum pertinet amare alicui bonum, & gaudere, quod tale bonum possideat, atqui actus charitatis pro objecto habet bonum DEI, quatenus DEI est, ergo etiam gaudium, seu fruitio amicitiæ. Ratio secundi est: Quia tam visio, quàm DEUS, qui possidetur per Visionem à Beato, est summum bonum Beati, ergo utrumque est objectum delectationis, gaudij, & fruitionis concupiscentiæ. 2. Quia illud delectat obtentum in Patria, quod in via speratur obtinendum, atqui in via speramus & desideramus hoc utrumque, & DEUM & visionem DEI; illum, ut beatitudinem nostram objectivam, hanc, ut formalem, ergo. Hinc *Ad primam probat: in oppositum Resp: Neg: antec:* Instantia est in divitijs respectu avari: hæ enim, licèt non sint bonum inhærens avaro, sunt tamen jectum delectationis, & non sola possessio illarum. Ratio ulterior est: Quia etiam aliquid extrinsecum potest esse bonum & conveniens appetenti, adeóque potest esse objectum amoris concupiscentiæ, & consequenter etiam delectationis, & gaudij concupiscentiæ; quamvis verum sit, ad hoc, ut ametur tale bonum & delectet, requiri aliquam unionem, seu possessionem illius. *Ad 2. probat: R. sp: Neg: sequel:* Nam sicut ex eo, quòd DEUS possessus, quà talis, sit bonus homini, non sequitur, solam possessionem esse homini bonam, sed etiam DEUM ipsum, juxta illud Genes: 12. *Ego ero merces tua magna nimis*, ita ex eo, quòd fruitio sit de bono, v.g. DEO possesso, quà tali, non sequitur, fruitionem esse de sola possessione. Fateor tamen rursum ad hoc, ut quis DEO fruatur & delectatur, requiri necessariò possessionem, seu visionem, & amorem illius: per hæc duo enim DEUS debito modo unitur & applicatur homini, ut eo frui possit, cùm fruitio sit de bono amato præsente, & possesso. *Ad 3.* disparitas est. Quia DEUS ratione sui nullo modo est malus & disconveniens, sed solùm ratione quorundam effectuum: est autem non solùm ratione effectuum, sed etiam (& quidem infinitè magis) ratione sui bonus, & conveniens homini; unde non mirum, ipsum ratione sui non esse objectum tristitiæ, esse autem objectum fruitionis, & delectationis. *Ad 3.* contra alteram partem de visione *Resp:* Fruitionem concupiscentiæ non esse propriè beatificam. Ratio est: Quia hæc fruitio profluit ex amore concupiscentiæ, & proportionatur illi, amor autem concupiscentiæ non est beatificus, sed amor amicitiæ, ut dixi suprà Q. 8. ergò nec fruitio, seu gaudium concupiscentiæ. *Ad secundum dubium* dico: utramque fruitionem, tam amicitiæ, quàm concupiscentiæ, esse supernaturalem in substantia. Ratio primi est: Quia fruitio amicitiæ est actus charitatis, ut dictum est, fruitio verò concupiscentiæ est actus spei. Quod probatur: Quia, ut docet D. Thom: 22. Q. 28. a. 4. ⊙ *idem habitus virtutis est, qui inclinat ad diligendum, & desiderandum bonum dilectum, & ad gaudendum de eo*, atqui ad amandum DEUM absentem amore concupiscentiæ inclinat & concurrit habitus spei, ut constat, ergo etiam ad gaudendum de illo præsente gaudio concupiscentiæ. subsumo: atqui actus spei, & charitatis, sunt in substantia supernaturales, ergo. *Ex quo patet ad 3. dubium.* Ad Authoritatem D. Thomæ in contrarium adductam dicetur Art: 4. in

fin.

fin: *Ad 4. dubium dico* utramque fruitionem esse necessariam, tam quoad speciem, quàm exercitium, Ratio est: Quia Fruitio Beatorum resultat tanquam passio ex amore ipsorum, fruitio quidem amicitiæ ex amore amicitiæ, concupiscentiæ verò ex amore concupiscentiæ; atqui amor amicitiæ Beatorum erga DEUM est necessarius utroque modo, ut dictum est Q. 8. a. 5. & idem dicendum est de amore concupiscentiæ, ob similes proportionaliter rationes, ergo etiam fruitio amori huic duplici correspondens erit ijsdem modis necessaria, cùm passio proportionetur ei, cujus est passio.

3. Fruitio est delectatio, sed ad beatitudinem non requiritur delectatio, ergo nec fruitio. *Prob: min: 1.* Quia, ut docet August: l. 1. de Trinit: c. 8. *Visio est tota merces* Fidei, sed quod est merces virtutis, est beatitudo, ut docet Philosophus in Eth: ergo ad beatitudinem nihil requiritur, nisi Visio, non autem delectatio. 2. Beatitudo est per se bonum sufficientissimum, teste Philosopho 1. Ethic: c. 7. sed quod est bonum per se sufficiens, non indiget ullo alio, ergo ad beatitudinem nihil requiritur aliud, ergo neque delectatio. 3. Beatitudo, seu operatio felicitatis, debet esse non impedita, ut docet Philosophus 10. Eth: c. 6. atqui delectatio impedit operationem intellectûs, in qua consistit beatitudo: corrumpit enim æstimationem prudentiæ, ut idem tradit 6. Eth: c. 5. ergo ad operationem non potest requiri delectatio. *Resp: Neg: Min: ad 1. Probat: Neg: Conf:* Ex hoc ipso enim, quòd beatitudo sit merces, requiritur ut afferat secum delectationem, quia ad rationem mercedis pertinet, ut illâ acceptâ voluntas merentis conquiescat, nihil autem aliud est delectatio, quàm quies quædam appetitûs. *Ad 2. Resp: Similiter Neg: Conf:* Hoc ipso enim, quòd beatitudo sit bonum sufficiens, & nullo indigens, debet quietare, seu delectare appetitum; unde ex eo, quòd beatitudo necessariò apportet delectationem, non sequitur illam indigere, sed potiùs contrarium: aliud enim est requirere aliquid, vel necessariò causare, aliud illo indigere. *Ad 3. Resp:* Delectatio antecedens vel proveniens ab extrinseco (qualis est delectatio sensualis in hac vita) impedit æstimationem prudentiæ Conc: delectatio concomitans, & profluens ab intrinseco, ab ipsa videlicet operatione, qualis est delectatio beatitudinis Neg: Ratio primi est: quia talis delectatio vel distrahit attentionem nostram ab eo, quod operamur (circa quæ enim delectamur, ijs magis intenti sumus) vel certè est illi planè contraria, ut delectatio sensualis in hac vita æstimationi prudentiæ. Ratio secundi est quia delectatio concomitans, vel consequens potiùs confortat operationem, sed conducit ad illam, ut docet idem Philos: l. 10. Eth: c. 4. quæ enim cum delectatione facimus, attentiùs & constantiùs facimus.

## Artic: III. *An ad Beatitudinem requiratur complementum omnium desideriorum?*

*Resp: requiri. Probatur 1.* ex Augustino l. 13. de Trinit: c. 5. *Beatus est, qui habet omnia, quæ vult, & nihil mali vult*; ergo sentit S. Doctor, ad beatitudinem necessarium esse desideriorum omnium complementum. Quod idem indicare videtur scriptura, cùm passim beatitudini annectit plenitudinem, & satietatem: *Satiabor, cum apparuerit gloria tua* Ps: 16. *Qui replet in bonis desiderium tuum* Ps: 102. *Replebimur in bonis domûs tuæ* Ps: 104. *Inebriabuntur ab ubertate domûs DEI* Ps: 35. *Ut gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur* Joan: 15. *Mensuram bonam & superfluentem dabunt in sinum vestrum* Luc: 6. &c. *Probatur 2.* ex Philosopho 1. Ethic: dicente, felicitatem, seu beatitudinem esse bonum perfectum, sufficiens, & nullius indigens, atqui non esset tale, nisi adferret satietatem totius appetitûs omniumque desideriorum, ergo. *Probatur 3.* Quia beatitudo excludit omne malum, adeóque & tristitiam, sed desiderium, quod non impletur, habet tristitiam: desiderium enim propriè dictum est appetitus boni absentis cum anxietate. *Probatur 4.* Quia beatitudo habet rationem ultimi termini, desiderium verò habet rationem viæ & motûs ad ultimum terminum, sed, qui est in ultimo termino, non potest esse in via & motu ad ultimum terminum, ut per se patet, ergo cum beatitudine non stat desiderium, sed requiritur quies, & complementum omnium desideriorum. *Probatur 5.* Quia duobus modis loqui possumus de beatitudine: Primò, prout importat statum omnium bonorum aggregatione perfectum, & hoc sensu in terminis certum est, Beatum necessariò habere complementum omnium desideriorum: implicat enim aliquid esse desiderabile ultra collectionem omnium bonorum. Secundò prout importat præcisè beatitudinem essentialem, consistentem in Visione & amore DEI, orto ex visione, & hanc etiam necessariò comitatur quies omnium desideriorum: tum quia beatitudo essentialis connaturaliter exigit statum illum, de quo diximus, tanquam suam proprietatem: tum quia per beatitudinem essentialem possidetur formaliter omne bonum purum, quod est DEUS, omne verò aliud eminenter, & multò nobiliori modo, quàm si in se ipso possideretur, ergo &c. *Probatur 6.*

Quia

Quia in terminis repugnat, ut detur majus bonum, quàm beatitudo: est enim beatitudo bonum omnium summum, atqui, si ultra beatitudinem restaret aliquid desiderabile, daretur majus bonum, quàm beatitudo, nimirum complexum ex beatitudine, & eo, quod ultra illam desideraretur, ergo &c. *Probatur* denique: Quia Finis ultimus non est aliud, quàm bonum perfectè complens, & quietans appetitum, atqui beatitudo est Finis ultimus, ergo requiritur ut compleat, & quietet appetitum, &c.

*Sed contrà 1.* Beatitudo essentialis non adfert Beato omnem perfectionem, quam habere potest, ergo cum illa stare potest desiderium, & consequenter illà habità non habetur hoc ipso complementum omnium desideriorum. *Confirm: 1.* defactò Angeli habent desiderium magis & magis videndi DEUM, juxta illud 1. Petri 1. *In quem desiderant Angeli prospicere*, ubi autem est desiderium, ibi nondum habetur complementum omnium desideriorum. 2. Angeli & BB: aliquando orant & desiderant à DEO, quod non impetrant. v. g. salutem eorum, quos amant &c. adeóque desiderium ipsorum non impletur. 3. Christus in hac vita fuit beatus, & tamen fuit subjectus varijs malis pœnæ, puta, fami, siti, tristitiæ &c. adeóque caruit bonis oppositis, similiter animæ Beatæ carent defactò varijs perfectionibus, quas habere possunt, ut v. g. beatitudine corporis, societate amicorum &c. quæ omnia ab ijs appeti possunt & desiderari, mò actu desiderantur, ut colligitur ex Apoc: 6. ergo beatitudo non excludit omne desiderium, neque satiat necessariò perfectè voluntatem. 4. Beatitudo potest stare cum aliquo malo, puta cum tristitia & dolore, ut patet, tum in Christo in hac vita mortali, tum in Beatis, quorum multi videntes gravissima peccata, quibus aliquando DEUM offenderunt, non possunt non de illis tristari & dolere, ergo etiam potest stare cum carentia boni, & desiderio illius, ac proinde beatitudo non necessariò complet & satiat omnem appetitum Beatorum. 5. Beati vident se carere visione perfectiore, quam habere possent, atqui illa est objectum desiderij, ergo illam desiderant Beati; cùm autem eam non obtineant, non impletur desiderium ipsorum. *Resp: 1.* Beatitudo essentialis non adfert omnem perfectionem Beato, quam haberi potest sola Transiunà cum beatitudine accidentali, quam connaturaliter infert, & prout hîc loquimur Neg: vel *subdisting*: non adfert omnem perfectionem Beato, quam habere potest potentià absolutà, & remotà Conc: proximâ Neg: & *Neg: Conf:* Ratio est. Quia licèt Beatus absolutè sit capax majoris alicujus perfectionis, v. g. perfectioris visionis, vel amoris &c. secundùm capacitatem tamen proximam habet, quantum ex DEI ordinatione & suis meritis habere potest, eíq; debetur. Unde nihil ampliùs desiderat; tum, quia voluntatem habet perfectè conformem Divinæ, vidétque hunc, & non alium gradum beatitudinis sibi à DEO destinatum: tum quia (cùm prudentissimè agat) non potest aliquid desiderare efficaciter, & absolutè, quod hîc & nunc ex Divina voluntate cognoscit sibi impossibile; Affectus autem simplex conditionatus & inefficax (si quem fortè Beatus habet erga Beatitudinem perfectiorem, quam sibi cognoscit impossibilem) non impedit quietem, & satietatem ipsius, cùm hujusmodi affectus in prudentibus circa bona impossibilia non pariant ullam anxietatem animi, & inquietudinem, ut alibi diximus. *Unde patet etiam ad 5. Confirm: Resp: 2.* Beatitudo essentialis non adfert omnem perfectionem, quasi substantialem, & per se ac primò pertinentem ad satiandum Beatum Neg: non adfert omnem perfectionem accidentalem, & secundariam *subdist*: non adfert illam formaliter Conc: radicaliter, & arguitivè, quatenus illam connaturaliter causat & infert, vel certè eminenter, quatenus eam modo multò nobiliore continet, quàm ipsa in se sit Neg: Vide dicta pro Conclus: 5. *Et Neg: Conf.* Quia per desiderium non intelligimus hîc quemcunque affectum & appetitum boni, aliquomodo absentis, sed illum tantùm, qui est cum anxietate & molestia animi: loquimur enim de desiderio, quod opponitur quieti & satietati appetitûs: tunc autem solùm affectus, seu amor boni, parit anxietatem, quando tale bonum neque in se & formaliter, neque eminenter in alio habetur. Si enim sic, id est, eminenter, habeatur, non est ratio doloris & anxietatis, cùm sic habitum nobiliore modo habeatur, quàm si in se ipso haberetur. Cùm ergo in beatitudine essentiali objectiva, quæ est DEUS eminentiore modo habeatur omnis beatitudo accidentalis, quàm in se ipsa haberetur, sequitur, habità beatitudine essentiali, non remanere in Beato desiderium, sive affectum aliquem cum anxietate. Quod autem in Beato dari possit affectus aliquis, & appetitus boni absque anxietate, non obstat beatitudini, quia etiam DEUS multa vult, & appetit extra se, & tamen est perfectè beatus, & seipso satur, & quietus: quia non appetit illa ex indigentia sed ex superabundanti bonitate, quàm communicare vult ad extra. Quod idem cum proportione dicendum est de Beatis: animæ enim Beatorum appetunt v. g. gloriam corporis, societatem amicorum, salutem aliorum &c. non ex indigentia sua, sed ex affectu abundanti, quo felicitatem, quâ potiuntur, comunicare alijs volunt. *Ad 1.*

*Confirm: Resp:* per desiderium eo loco non intelligi affectum boni absentis cum anxietate, sed amorem & gaudium de præsenti, sine fastidio. Vide etiam dicta Q. 9. de Angelis, a. 4. ad 1. *Ad 2. Resp: 1.* Angelos non propriè desiderare: quia desiderium est cum anxietate. *Resp: 2.* desiderant, quod non impetrant, desiderio conditionato, si nimirum sic DEO placet Conc: absoluto Neg: & *Neg: Conf: Ad 3. Resp: 1. dist: antec:* Christus in hac vita fuit Beatus beatitudine essentiali tantùm Conc: etiam accidentali Neg: Nos autem hîc loquimur de Beatitudine simpliciter, id est, de perfecta & completa, quæ simul includit essentialem, & accidentalem. *Resp: 2.* Christus fuit Beatus modo præternaturali, & quasi miraculoso Conc: modo connaturali Neg: Fuit enim simul viator; status autem viatoris connaturaliter trahit secum mala pœnæ, & consequenter tristitiam & afflictionem: Aliud est de Beatis: in his enim, utpote solùm comprehensoribus, existit beatitudo essentialis modo sibi debito & connaturali, adeóque ut excludens omnia mala sive naturæ, sive culpæ, & pœnæ, & per consequens, omnem tristitiam, & animi anxietatem. Nec obest, quod defactò Beati careant varijs perfectionibus, eásque appetant: quia ille appetitus est tantùm per modum simplicis affectûs de tali bono, subordinatúrque perfectè voluntati Divinæ, quam Beati magis cupiunt in omni re impleri, quàm suam; & quod maximum est, quia illa bona, quibus carent, compensantur per bonum sine comparatione majus, nimirum per beatitudinem essentialem, in qua omnia bona cetera eminenter, & modo nobiliore, quàm in se ipsis sint, continentur, & respectu cujus omnia alia à Beatis pro nihilo ducuntur. Unde etiam naturaliter fieri non potest, ut propter illorum absentiam angantur, & tristentur, cùm etiam in naturalibus gaudium de ingenti aliquo bono impediat naturaliter omnem tristitiam, quæ alioquin eo secluso ex jactura, vel absentia alicujus boni longè minoris, oriretur, ut dixi Q. 5. a. 2. ad 2. Similiter etiam non obstat, quòd nonnulli Beati videant multa graviáque mala, quæ quondam commiserunt: tum quia vident illa, non ut præsentia, sed ut jam abolita, tum quia perfectè conformantur Divinæ ordinationi, & providentiæ, quæ hujusmodi mala permittere voluit. Unde licèt illa odio habeant, non tamen tristantur, sed potiùs delectantur, contemplando admirabilem DEI sapientiam, & bonitatem, qui ex ijs malis tot bona elicuit. *Et hinc patet ad 4. Confirm:*

2. Quies perfecta & complementum desideriorum nihil est aliud, quàm perfecta, fruitio, seu gaudium de re possessa, quæ priùs desiderabatur, atqui in Beatis non datur perfecta fruitio, seu gaudium de DEO possesso, ergo non datur perfecta quies, seu complementum desideriorum. *Min: prob: 1.* Quia BB: nunquam possunt tantùm de DEO gaudere, quantum dignus est DEUS, ut de eo gaudeatur: semper enim bonitas illius, quæ est infinita, excedit gaudium creaturæ, quod est finitum, ergo gaudium Beatorum de DEO non potest unquam esse plenum & perfectum. 2. Quod est plenum & perfectum, non potest esse majus, sed gaudium Beatorum potest esse majus. 3. DEUS non potest perfectè & plenè cognosci, seu comprehendi à Beatis, ergo nec possunt de illo perfectè & plenè gaudere. *Resp: Neg: Min: Ad 1. probat: Resp: dist: Conf:* ergo gaudium Beatorum de DEO non potest esse plenum & perfectum, ex parte objecti, de quo gaudetur Conc: ex parte gaudentis Neg: Ratio est: Quia gaudium plenum ex parte objecti est, quo tantùm gaudetur, quantùm objectum dignum est, cùm ergo omne gaudium creaturæ sit finitum, DEUS verò sit dignus gaudio de se infinito, procul dubio gaudium Beatorum de DEO non potest hoc sensu esse plenum & perfectum: At verò gaudium plenum ex parte gaudentis dicitur, quando ex parte gaudentis nihil restat ultrà desiderandum & appetendum cum anxietate: cùm enim gaudium habeat se ad desiderium, sicut quies ad motum, quies autem plena dicatur tunc, cùm cessat omnis motus, sequitur, ex parte gaudentis tunc gaudium esse plenum, quando ab eo jam nihil restat desiderandum. Et hoc sensu gaudium Beatorum est plenum. *Ad 2. Resp: Similiter:* Quod est plenum non potest esse majus *dist:* non potest esse majus ex ea parte, ex qua est plenum Conc: ex qua non est plenum Neg: atqui gaudium Beatorum potest esse majus, ex parte gaudentis Neg: ex parte objecti, de quo gaudetur Conc: *Eodem modo dist: Conf:* Ratio est: Quia unusquisq; Beatus tantum habebit gaudium, quantum spectatâ suâ dispositione, & capacitate proximâ habere poterit adeóque ex parte ipsorum uniuscujusque gaudium erit maximum. Quia tamen unius gaudium plus participabit de Beatitudine Divina, quæ est objectum gaudij Beatorum, quàm gaudium alterius, ideo unius gaudium majus erit quàm alterius, ex parte objecti. Sicut saturitas famelici, qui perfectè satiatur per tres libras panis, non est major, quàm saturitas alterius, qui perfectè satiatur per libram unicam ex parte ipsius comedentis, licèt sit major ex parte objecti in quantum unus plus participat de cibo, quàm alter. *Ad 3. Resp: Neg: Conf:* Disparitas est: Quia comprehensio ex communi acceptione importat adæquationem cognitionis cum suo

objecto,

objecto, adeóque plenitudinem cognitionis ex parte rei cognitæ, quæ repugnat respectu intellectûs creati circa DEUM, ut alibi dixi. At verò plenitudo gaudij dicitur dupliciter uno modo ex parte objecti, quando quis tantùm gaudet de objecto, quantum est dignum de eo gauderi. Altero modo, ex parte gaudentis, quando quis tantùm gaudet, quantum ex parte sua (spectata potentiâ proximâ) gaudere potest. Unde licèt non detur in Beatis gaudium plenum de DEO primo modo, datur tamen adhuc gaudium plenum altero modo. Quod si quis per comprehensionem intelligeret quamcunque plenitudinem cognitionis, sive illa sit tantùm ex parte cognoscentis, sive etiam ex parte rei cognitæ, tum fateor esse paritatem, & dico, sicut in Beatis non datur plenitudo cognitionis de DEO ex parte rei cognitæ, ita nec dari plenitudinem gaudij ex parte rei, de qua gaudetur; & sicut in BB: datur plenitudo gaudij ex parte gaudentis, ita etiam dari plenitudinem cognitionis, sive comprehensionem ex parte cognoscentis: quia sicut quisque Beatus tantùm gaudebit de DEO, quantum spectatâ capacitate suâ poterit, ita ut nihil illi restet desiderandum, ita etiam tantùm cognoscit DEUM, ut nihil ipsi restet inquirendum, Et de hac plenitudine cognitionis loquitur Apostolus Coloss: 1. *Impleamini agnitione voluntatis ejus, in omni Sapientia & Intellectu spirituali.*

3. Beatitudo essentialis, etiam seclusâ accidentali, est bonum sufficiens, est terminus ultimus, est bonum summum, atqui beatitudo essentialis sic accepta potest stare cum motu desiderij, & anxietate, & tristitia, ut patet in Christo, ergo ex his prædicatis beatitudinis non infertur, illam excludere omne desiderium, motum & anxietatem, & consequenter neque infertur, illam satiare & complere omne desiderium, & appetitum, & ita ruunt argumenta n. 2.3.6. à nobis facta pro Conclus: *Resp: 1.* Beatitudo essentialis, etiam seclusâ accidentali, est bonum sufficiens, summum, terminus ultimi, quoad substantiam Conc: etiam quoad modum *subdist:* est bonum sufficiens, summum, terminus ultimus quoad modum, radicaliter, eminenter, & intensivè Conc: etiam extensivè, & formaliter Neg: *Similiter dist: min: & utrumque Conf: & negatur ult: Conf: Resp: 2.* beatitudo essentialis, seclusâ accidentali, potest stare cum motu desiderij &c. in statu præternaturali, & miraculoso, sicut contingit in Christo Conc: in statu connaturali Neg: *& eodem modo dist ing: Conf: & neg: Conf:* nostra enim illa argumenta procedunt de bono sufficiente, summo, & ultimo termino, tam quod modum, quàm quoad substantiam, tam eminenter, quàm formaliter, tam intensivè, quàm extensivè acceptis, vel certè procedunt de bono sufficiente summo & ultimo, quoad substantiam, non tamen quomodocunque, sed modo connaturali à Beatis possesso. Sic autem est impossibile componi cum beatitudine motum aliquem desiderij, sive anxietatem.

## ARTIC: IV. *An in Beatis remaneant omnes virtutes appetitivæ, tam morales, quàm Theologicæ?*

*Resp: 1. Omnes remanere quoad substantiam, seu habitum. 2. Omnes remanere quoad aliquem suum actum. 3. Non omnes remanere, quoad omnes suos actus. Probatur 1. pars* Conclus: de virtutibus moralibus 1. Quia omnes hæ virtutes sunt perfectio, aliunde verò nullam includunt in conceptu suo formali imperfectionem, repugnantem statui beatitudinis, ut patebit ex solvendis. 2. Quia in Beatis remanent virtutes intellectuales & scientiæ habitæ in hac vita, ut dixi Q. 9. a. 4. & 5. ergo etiam virtutes appetitivæ morales, cùm hæ non minùs sint perfectiones voluntatis, quàm illæ intellectûs. 3. Quia beatitudo, cùm sit status simpliciter perfectus, requirit in subjecto suo omnem, tum naturalem, tum moralem perfectionem, atqui moralis perfectio consistit in aggregatione virtutum moralium, ergo &c. 4. Quia voluntas Beatorum erit perfectissimè subordinata rationi, circa quodcunque objectum, atqui hujusmodi subordinatio habetur per virtutes morales; formale enim virtutum moralium est ordo rationis, ut docet D. Thom: 1. 2. Q. 6. 7. a. 1. ⊙, ergo. 5. Quia in Christo dabantur hæ virtutes & quidem perfectissimè, ut dicetur in QQ: de Incarn: atqui in illo non dabantur virtutes, quæ evacuantur in Patria, ut Fides, ergo hæ virtutes non evacuantur in Patria, ergo dantur in Beatis, cùm illorum beatitudo sit participatio, & assimilatio beatitudinis Christi. 6. Quia Beati erunt conformes DEO, atqui in DEO dantur hæ virtutes, non quidem formaliter, sed exemplariter, ut docet Macrob: l. 1. super somnium Scipionis, patétque ex illo Sapient: 8. ubi dicitur, de Sapientia divina, quòd *doceat sobrietatem*, id est temperantiam, *& prudentiam, & justitiam, & virtutem*, seu fortitudinem; ergo 7. Quia voluntas Beatorum non minùs erit rectè ordinata, & disposita, quoad proprium subjectum, quàm quoad alios, atqui in voluntate Beatorum dabitur Justitia, per quam voluntas rectè ordinatur ad alios: *Justitia* enim *perpetua est & immortalis* Sapient: 1. ergo etiam dabitur prudentia, temperantia, & fortitudo, per quam Beatus rectè ordinatur circa

se ipsum: Idem autem est de alijs virtutibus moralibus, ergo. 8. Quia in patria non minor erit copia divitiarum spiritualium, quàm in hac vita, atqui divitiæ spirituales consistunt in virtutibus, ergo hæ non minùs dabuntur in Patria & in Beatis, quàm in viatoribus, & in hac vita. 9. Quia Beati subijcientur DEO, quod est Justitiæ, nullum bonum præponent vel æquabunt DEO, quod est prudentiæ, firmissimè cohærebunt DEO, quod est fortitudinis, nullo bono noxio delectabuntur, quod est temperantiæ, ut docet Augustin: l. 13. de Trinit: sed hæ sunt virtutes morales, idémque est de ceteris, ergo. 10. Quia in Beatis datur Charitas Theologica, ut nemo negat, dicetúrque paulò pòst; atqui charitas annectit sibi connaturaliter omnes virtutes morales infusas: ut dicetur in QQ: de virtutibus, ergo saltem hæ dabuntur in Beatis. 11. Quia in Beatis datur saltem una aliqua virtus moralis, v.g. Prudentia, quidquid sit de alijs; si autem datur, utiq; datur in statu perfecto, & modo perfecto; atqui nulla Virtus moralis haberi potest in statu perfecto, nisi habeantur simul omnes aliæ, ut dicam in ijsdem QQ: ergo in Beatis dantur omnes virtutes morales.

*Probatur eadem pars Conclusionis* de virtutibus Theologicis: Duæ enim sunt virtutes Theologicæ pertinentes ad appetitum, seu voluntatem, videlicet, charitas & spes, atqui utraque remanet in Beatis, ergo. *Probatur minor quoad priorem partem* de Charitate 1. ex illo Apostoli: Corinth. 13. *Charitas nunquam excidit.* 2. Quia charitas in intrinseca sua ratione nullam importat imperfectionem, sed potiùs perfectionem, nimirum transformationem Beati in DEUM amatum, ergo non est, cur repugnet, vel non detur in Beato. 3. Quia præsentia amati non tollit amorem, sed potiùs auget, atqui charitas est amor DEI, ergo præsentia DEI, quâ fruuntur Beati, non tollet, sed augebit charitatem. 4. Quia in Beatis datur actualis dilectio DEI, & quidem perfectissima, ut dicetur in probatione secundæ partis Conclus: ergo etiam habitus Charitatis, qui est principium hujusmodi dilectionis. 5. Quia in Beatis datur dos comprehensionis, & actualis fruitio, sed dos comprehensionis consistit partialiter in habitu Charitatis ex dictis Q. 9. a. 2. Fruitio verò actualis est effectus Charitatis ex Q. 10. a. 2. Ergo &c. *Probatur jam minor quoad alteram partem* de Spe. 1. Quia nihil obstat, ut patebit ex solvendis. 2. Quia in beatitudine datur aliquis actus pertinens ad spem, ut brevi dicetur, ergo etiam habitus spei. 3. Virtutes morales ideo dantur in Beatis, quia in illis datur inclinatio voluntatis ad bonum secundùm ordinem rectæ rationis, qui ordo est formale virtutum moralium, ut docet D. Thomas suprà citatus, atqui etiam in illis datur inclinatio voluntatis in ordine ad DEUM, ut ipsis bonum, in quo ordine consistit ratio formalis spei, ut sic, ut inferiùs probabitur, ergo datur spes. 4. éstque confirmatio præcedentis: Quia duobus modis inclinari potest voluntas in DEUM ut amanti bonum, videlicet, ut bonum amanti de futuro, sive in DEUM tanquam bonum amanti habendum, & ut bonum amanti de præsenti, sive in DEUM, ut bonum amanti jam habitum, utraque autem inclinatio spectat ad spem, ut patebit ex dicendis: atqui Beati inclinantur in DEUM, tanquam in suum bonum jam habitum, ergo habent spem. 5. Quia in Beatis datur temperantia, fortitudo, justitia, misericordia, pœnitentia, & similes aliæ virtutes morales, ut partim constat ex dictis, partim constabit ex dicendis, ergo etiam datur spes: Omnia enim argumenta, quæ moveri solent ab Adversario contra spem, instantiam habent in plerisque alijs virtutibus moralibus, ut infrà videbimus. 6. Quia aliàs pauciores darentur habitus supernaturales in Beatis, quàm in Viatoribus: in his enim etiam daretur habitus spei, non verò in illis, & aliunde jactura ipsius non compensaretur per aliquem alium habitum meliorem (sicut habitus fidei compensatur per lumen gloriæ) atqui convenientiùs videtur dici oppositum: quia hoc magis declarat perfectionem statûs beatifici, ergo &c.

*Probatur jam secunda pars Conclus:* in primis quidem de Virtutibus moralibus 1. Quia ex dictis dantur illarum habitus in Beatis, ergo etiam dari potest aliquis ipsarum actus, alioqui habitus esset superfluus, neque major ferè esset ratio, cur illarum habitus potiùs maneant in Beatis, quàm Fidei, imò non essent censendæ virtutes & perfectiones simpliciter, si in subjecto suo & statu perfectissimo operari nihil possent. 2. Quia sicut voluntas & appetitus boni ut sic, cujus primarius actus est amor, ex quo alij deinde sequuntur (puta desiderium, si bono illo careat, vel gaudium, si illud possideat) ita virtutes morales non sunt aliud, quàm affectiones quædam, & dispositiones voluntatis ad optimum, nimirum honestum, quarum actus primarius est similiter amor boni honesti, ex quo deinde alij oriuntur, videlicet desiderium honesti, si illo careat voluntas, gaudium, si illud habeat; ex his autem actibus, saltem amor, & gaudium nullam dicunt imperfectionem, vel perfectionem repugnantem statui beatitudinis, ergo hi saltem actus virtutum moralium possunt haberi à Beatis. 2. Quia nulla assignari potest virtus moralis, quæ non possit aliquem actum perfectum habere

bere in beatitudine, ut patet inductione: nam fortitudo v.g. potest elicere gaudium de superatis adversis in hac vita, justitia de jure suo unicuique tributo, temperantia de delectationibus moderatè adhibitis, pœnitentia de satisfactione DEO pro peccatis adhibita &c. idque ex motivo, & honestate sibi propria. Idem est de amore simplicis complacentiæ, quem quælibet hujusmodi virtus circa objectum sibi proprium potest elicere: ut v.g. Fortitudo potest complacere in honestate, quæ relucet in aggrediendis, & superandis arduis, temperantia in honestate, quæ relucet in usu moderato delectationum &c. ergo. 4. Quia Beatus potest non tantùm habitualiter, sed etiam actualiter subijcere se DEO, tanquam Superiori, potest actu illum per judicium rationis præponere omnibus alijs, potest actu firmissimè illi adhærere, potest nolle ullo bono noxio delectari, sed hi actus sunt virtutum moralium, puta fortitudinis, justitiæ, prudentiæ, temperantiæ, ut docet Augustinus supra citatus l. 13. de Trinit. idémque est cum proportione de actibus aliarum virtutum moralium, ergo &c. 5. Quia *ejusdem potentiæ*, actus est, *amare*, *desiderare*, *gaudere*, seu delectari, ut docet D. Thom: Q. unicâ disputat: de virtutibus Cardinal: a. 4. ⊙ idem autem, quoad hoc, est de habitu, præsertim infuso, qui imitatur potentias: atqui desiderare honestatem, quæ relucet in tolerandis difficilibus, pertinet ad fortitudinem, ergo etiam amare hanc honestatem & gaudere de illa adepta spectat ad fortitudinem; atqui in Beatis dari potest, & datur hujusmodi amor & gaudium, ergo datur in illis actus fortitudinis, quæ est virtus moralis. Idem applica virtutibus moralibus ceteris. 6. éstque confirmatio præcedentis: Quia quælibet virtus moralis duplicem habet actum, ut docet iterum D. Thom: 3. dist: 33. Q. 1. a. 4. Unum, quem exercet circa materiam propriam, alium, quem exercet, cùm jam ad finem suum, pertigerit, ut v.g. Fortis, dum accedit ad prælium, exercet actum, qui versatur circa propriam materiam fortitudinis, nimirum actum audaciæ, quo contemnit pericula, superat timores &c. dum verò idem post victoriam revertitur, quæ fuit finis exercitæ fortitudinis, exercet alium actum, nimirum gaudij de parta victoria, atqui in Beatis dari potest hujusmodi actus posterioris generis, nimirum gaudij de adepto fine virtutum moralium, id est, de vita æterna, in quantum hæc est fructus virtutum moralium, & ad quam omnes virtutes morales ordinantur, ergo &c.

*Probatur eadem pars* Conclus: de Virtutibus Theologicis, primò quidem de charitate: Quia actus charitatis nullam in ratione sua essentiali, vel formali importat imperfectionem, sed potiùs perfectionem: est enim actualis quædam unio Beati cum DEO & transformatio in DEUM, ergo non est, cur repugnet statui Beatitudinis. 2. Quia Beatitudo formalis consistit partialiter in amore Beati erga DEUM, ut patet ex Q. 6. a. 3. & quidem in amore amicitiæ ex dictis Q. 8. a. 3. atqui amor amicitiæ erga DEUM est actus charitatis, ergo beatitudo consistit in actu charitatis, & consequenter datur in Beatis. 3. Quia in Beatis datur gaudium de DEO bono in se, sive fruitio amicitiæ, ut ostensum est a. 2. atqui fruitio amicitiæ resultat ex amore amicitiæ, ut colligitur ex ibid: dictis, amor autem amicitiæ est actus charitatis, ergo &c. 4. Quia in Beatis datur perfecta conjunctio intellectûs ipsorum cum DEO per Visionem, ergo etiam voluntatis per amorem. 5. Quia præsentia amati non impedit, sed potiùs exacuit amorem, atqui Beatis DEUS erit præsens per Visionem, ergo non impedietur in illis amor, sed potiùs augebitur. 6. Quia in Beatis datur Visio DEI, sed hæc necessitat ad amorem DEI, ut habitum est suprà Q. 8. a. 1. Ergo. 7. Charitas est omnium virtutum excellentissima, & quodammodo omnium forma, ut docet D. Thom: 2. 2. Q. 23. a. 6. & 8. ergo vel maximè hæc datur in Beatis.

*Probatur jam etiam de Spe 1.* Quia, ejusdem potentiæ, vel virtutis actus sunt, amare, desiderare & gaudere; unde ad eandem fortitudinem pertinet velle superare difficilia, & gaudere de illis superatis, atqui desiderare DEUM consequi tanquam homini bonum est actus spei, ergo etiam amare DEUM, & consecutionem DEI, ut homini bonam, gaudereque de illa adepta est actus spei; atqui hic amor & gaudium datur in Beatis, ergo actus aliquis spei datur in Beatis. 2. Et est confirmatio prioris: licèt non detur in BB: actus primarius Fortitudinis, qui est tolerare difficilia, adhuc tamen datur alius secundarius, qui est gaudere de superatis difficilibus, ergo, etiamsi in Beatis non detur actus primarius spei, qui est appetere DEUM ut sibi bonum de futuro adhuc tamen in illis datur actus spei secundarius, qui est gaudere de illo obtento, tanquam sibi bono. 3. Quia in Beatis datur erga DEUM amor concupiscentiæ, quo amatur DEUS, ut bonus amanti, sive Beato, ut suprà dictum est, éstque hic amor actus alicujus virtutis Theologicæ, cùm objectum formale & finis Qui illius sit DEUS, & bonitas increata: atqui ille amor concupiscentiæ non est actus charitatis: hic enim non tendit in DEUM, ut bonum amanti, sed ut bonum in se, ergo est necessariò actus spei: nam aliàs BB: ad hujusmodi amorem concupiscentiæ eliciendum infundi debe-

ret novus habitus Theologicus, quod nemo dicit, neque dici potest cum fundamento. *Et Confirm:* Si in Patria amor concupiscentiæ procederet ab habitu charitatis, procederet etiam ab eo in via, & consequenter, cùm ad eundem habitum pertineat amare, desiderare, gaudere, etiam ab illo procederent actus reliqui, nimirum desiderium concupiscentiæ erga DEUM, & gaudium concupiscentiæ de illo. Sequela autem est manifestè falsa: sequeretur enim ulteriùs, neque defactò in statu viæ dari aliquem habitum spei distinctum à charitate, siquidem omnes actus pertinentes ad spem, possunt procedere, & procederent ab habitu charitatis, ergo ille amor concupiscentiæ, qui datur in Patria, non procedit à charitate, sed à spe, adeóque in Beatis datur aliquis actus procedens ab habitu spei. *Neque dicas* cum Lugo talem actum non esse Theologicum, quia non sistit in DEO tanquam in fine Cui, nam contrà est: Quia etiam spes propriè dicta, quâ Viator sibi sperat beatitudinem non sistit in DEO, ut Fine Cui: quia non fertur in bonitatem & potentiam DEI, ut DEO, sed ut homini bonam, & tamen est actus Theologicus. 4. De ratione Charitatis præcisè est tendere in DEUM, ut bonum in se, sive jam quis tendat per modum desiderij, in DEUM, ut absentem, sive per modum gaudij, ut in præsentem, sive per modum simplicis amoris & complacentiæ, præscindendo, tam à præsentia, quàm absentia illius. Similiter de ratione fortitudinis, ut sic præcisè est, tendere ad difficilia, sive jam per modum desiderij, appetendo illa tolerare in futurum, sive gaudendo de illis jam superatis &c. Idem est de virtutibus alijs. Ergo etiam de ratione spei, ut sic, præcisè est, tendere in DEUM ut creaturæ bonum, sive jam tendatur sic in illum, ut absentem, & per modum desiderij, sive, ut in præsentem per modum gaudij, sive præscindendo ab utroque per modum simplicis complacentiæ; atqui Beatus potest tendere, & tendit in DEUM sub ista ratione, nimirum, in quantum ille est Beato, vel alteri bonus, ergo tendit in DEUM sub ratione spei, & consequenter datur in Beato actus aliquis spei. 5. Et confirmatur præcedens argumentum: Quia, quamdiu manet objectum virtutis formale Quod & Quo, tamdiu potest manere virtus, & aliquis actus illius, atqui objectum formale. Quod & Quo spei est DEUS, ut bonus creaturæ per visionem & fruitionem sui: per hoc enim sufficienter specificatur spes, ut sic, ab alijs virtutibus tum Theologicis, tum moralibus (moralium enim objectum est aliquod bonum creatum sub ratione honesti, Fidei verò est DEUS sub ratione Veritatis primæ, Charitatis verò sub ratione boni in se) hoc autem objectum formale etiam manet respectu Beati: nam etiam Beatus potest amore simplici amare DEUM, ut sibi bonum, vel gaudere de illo, ut sibi bono per Visionem, & fruitionem, ergo in Beato potest manere spes, & aliquis actus spei. 6. Quia defacto Beati sperant beatitudinem alijs, alioquin non orarent pro ipsis, atqui ille actus sperandi non potest procedere, nisi ab habitu aliquo Theologico, cùm objectum illius formale sit DEUS, in quantum hic per Visionem & fruitionem est beatitudo & bonum creaturæ: neque etiam potest procedere ab habitu Theologico Fidei: ut per se patet; nec denique ab habitu Charitatis: tum quia objectum charitatis non est Deus, ut bonus creaturæ, sed ut bonus in se, non potest autem habitus exire extra suum objectum: tum quia aliàs etiam dici posset, actum amoris Theologici in proximum posse viciſſim procedere à spe: tum deniq; quia, si habitus charitatis posset influere in illum actum sperandi in patria, posset etiam influere in illum in via, & consequenter, cùm eadem virtus sit, quâ quis sperat sibi, & alteri, ut docet D. Thom: 2. 2. Q. 17. a. 3. © posset etiam influere Charitas in actum, quo quis sperat sibi ipsi beatitudinem, atque ita habitus spei distinctus esset superfluus; ergo dicendum est, illum actum sperandi procedere ab habitu Theologico, distincto à Fide & charitate, quem vocamus spem, adeóque dari in Beatis aliquem actum ejus habitûs, quem appellamus spem. 7. Quia defacto animæ beatæ sperant gloriam corporis, ut constat ex Apocal: 6. desiderant enim & petunt corpora sua, ut exponunt Primasius, Beata, Gregor: M. Certum est autem illum actum esse supernaturalem, quia est de objecto supernaturali, & nititur virtute supernaturali, adeóque elicitur ab aliquo habitu supernaturali. Atqui non à lumine gloriæ, quia hoc est in intellectu; neque à charitate, quia illud desiderium est boni proprij, ut talis, ergo ab habitu spei. Idem argumentum fieri potest de actu, quo Beati sibi desiderant, aut desiderare possunt gloriam accidentalem aliquam, ut illuminationem, revelationem &c. nam licèt hoc possint facere per charitatem, tamen sub alia ratione potest etiam fieri per spem, desiderando nimirum hæc, ut bona sibi; beati autem debent esse dispositi ad omnem modum operandi, qui non repugnat ipsorum statui, ergo &c. 8. Quia in Beatis datur, vel dari potest voluntas quædam conditionata sperandi, si oporteret; atqui hic actus pertinet ad spem: sicut alij similes actus in materia virtutum moralium spectant ad virtutes morales: unde etiam hujusmodi actus in virtutibus moralibus censentur sufficientes, ad concedendum habitum illarum Beatis, ergo. 9.

Licèt

Licèt Pœnitentia in Beatis non maneat sub ratione pœnitentiæ, id est, ad verè dolendum, tamen substantia illius habitûs manere dicitur, propter alios aliquos actus, ut gratiarum actionem, vel fugam peccati, quemadmodum docet D. Thomas; ergo similiter dicendum de spe. *Probatur denique* 10. Quia non omnis actus procedens ab habitu spei repugnat beatitudini, ut patebit ex solvendis, ergo.

*Probatur 3. pars Conclus*: Quia nonnulli actus virtutum manifestam important, vel supponunt imperfectionem: v.g. absentiam alicujus boni, vel præsentiam mali, ac proinde repugnant statui beatitudinis, qui est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Et talis est actus spei, quo quis desiderat sibi beatitudinem: supponit enim absentiam illius; item actus pœnitentiæ, in quantum est dolor, vel satisfactio pro peccato, importat enim tristitiam, vel peccatum admissum & nondum abolitum &c. 2. Quia aliqui actus virtutum versantur circa materiam, quæ non datur in Patria, ut patet in actu fortitudinis, qui versatur circa toleranda adversa, item temperantiæ, qui versatur circa moderandas delectationes corporales, vel venereas, &c. quorum neutrum locum habet in Patria ergo.

*Sed contrà 1.* In Angelis non dantur virtutes morales, ut dicitur Eth: 10. c. 8. atqui nec in hominibus, & animabus Beatis, *quia hi erunt similes Angelis* Matth: 22. ergo simpliciter non dantur in Beatis. *Confirm: 1.* Virtutes morales perficiunt hominem in vita activa, atqui vita activa non datur in Patria, sed transit cum corpore, ut docet D. Gregor: l. 6. moral: c. 28. Ergo. 2. Virtutes intellectuales, vel Theologicæ sunt perfectiores moralibus, atqui Fides, quæ est virtus Theologica, & Scientia, quæ est virtus Intellectualis, evacuabitur in patria, teste Apostolo 1. Cor: 13. ergo etiam morales. *Resp: dist: major*: In Angelis non dantur virtutes morales infusæ, & supernaturales Neg: naturales, & acquisitæ, de quibus loquitur Philosophus Conc: *vel subdist*: In Angelis non dantur virtutes morales acquisitæ, eodem modo, quo in hominibus Conc: alio ac diverso Neg. Ratio est: Quia in Angelis virtutes morales acquisitæ sunt exemplares, sicut & in DEO, quatenus in mente ipsorum dantur exemplaria, & ideæ illarum; in hominibus verò, vel animabus Beatis dantur formaliter, quia in ijs in hac vita locum habuerunt passiones, & operationes, circa quas hujusmodi virtutes versantur quas proinde exercitio actuũ comparare sibi potuerunt. *Similiter dist: min*: Homines, vel animæ Beatæ erunt similes Angelis, quoad virtutes morales supernaturales, & infusas Conc: quoad acquisitas, & naturales Neg: vel *subdist*: erunt similes analogicè, eò scilicet modo, quo res aliqua similis dicitur suo exemplari & ideæ Conc: erunt similes univocè Neg: & *N: g: Conf: Resp: 2.* In Angelis non dantur virtutes morales, secundùm habitum, vel aliquos actus ipsarum Neg: non dantur secundùm omnes actus ipsarum, secundùm quos dantur in hominibus in via, vel etiam in patria Conc: Ratio est. Quia nonnulli actus virtutum moralium versantur circa materiam convenientem solis hominibus in via, vel in Patria, ut est v.g. refrænare appetitum circa delectabilia, vel gaudere de refrænatione illius, quod est temperantiæ, tolerare difficilia, vel delectari de illis perpessis & superatis, quod est fortitudinis &c. quæ haud dubiè non habent locum in Angelis. Aliqui verò actus illarum versantur circa objectum, quod convenit etiam Angelis, ut v: g. subijci DEO, quod spectat ad justitiam, firmissimè DEO adhærere, quod pertinet ad fortitudinem, omnibus DEUM anteponere, quod ad prudentiam, nullo noxio delectari, quod ad temperantiam &c. ut suprà ex Augustino dictum est; Et hæc etiam dantur in Angelis. Ratio est 2. Quia, ut suprà dixi, quævis virtus moralis duplices habet actus: Aliquos circa materiam sibi propriam in ordine ad finem suum consequendum, ut est tolerare ardua respectu fortitudinis, moderari delectationes respectu temperantiæ &c. Aliquos, qui versantur circa finem jam adeptum, vel proximũ, ut est gaudere de victoria difficilium, quæ est finis proximus Fortitudinis &c. vel circa ultimum, ad quem omnes virtutes ordinantur, nimirum circa DEUM, ut est subjici DEO, illi firmissimè adhærere &c. ut antè diximus. Primi generis actus competunt tantùm ijs, qui tendunt ad ultimum Finem, adeóque non conveniunt Angelis, sed solùm hominibus in via constitutis. Posterioris generis aliqui similiter conveniunt solis hominibus, sed in Patria: illi nimirum, qui versantur circa finem proximum jam adeptum, quia supponunt actus primi generis (gaudium enim v.g. de superatis difficilibus supponit aggressionem & tolerantiam difficilium, & ita de ceteris) Aliqui verò conveniunt in Patria tam hominibus, quàm Angelis illi videlicet, qui versantur circa Finem ultimum modo ex Augustino explicato. Unde *Resp: 3.* In Angelis non dantur virtutes morales, in ordine ad actus competentes viatoribus, quales sunt actus primi generis Conc: competentes etiam comprehensoribus, in fine ultimo quiescentibus, quales sunt actus secundi generis ex Augustino relati Neg: *Resp*: denique cum D. Thom: 1. 2. Q. 67. a. 2. ad 1. Virtutes morales non dantur in An-

gelis secundùm materiale ipsarum Conc: secundum formale Neg: Materiale virtutum moralium est materia, circa quam occupantur: ut v.g. materiale justitiæ sunt commutationes & distributiones, materiale fortitudinis sunt pericula, & terribilia, temperantiæ sunt delectationes corporales &c. Et secundùm hoc non dantur in Angelis, neque in hominibus in Patria: quia ibi non habebunt locum hujusmodi objecta. Formale illarum est id, à quo habent rationem virtutis moralis, quod non est aliud, quàm conformitas cum regula rationis, & secundùm hoc virtutes morales etiam dantur in Angelis, quia etiam in illis voluntas movetur secundùm rectam rationem circa ea, quæ ad statum ipsorum pertinent. Unde D. Augustl. 14. de Trinit: c. 9. ait prudentiam ibi fore sine periculo erroris, fortitudinem sine molestia tolerandorum malorum, temperantiam sine repugnatione libidinum: ut prudentiæ sit nullum bonum præponere DEO, vel æquare: fortitudinis ei firmissimè inhærere &c. ut suprà dictum est. *Ad 1. Confirm: Resp: Similiter dist: maj*: Virtutes morales perficiunt hominem in vita activa, secundùm aliquos actus, eos nimirum, qui versantur circa materiam ipsorum propriam, & qui competunt viatoribus, quales sunt actus primi generis superiùs indicati Conc: secundùm omnes actus, etiam eos, qui versantur circa finem, & qui competunt comprehensoribus, quales sunt actus secundi generis recensiti ex Augustino Neg: Hi enim actus perficiunt subjectum circa ea, quæ pertinent ad statũ vitæ æternæ, & finẽ ultimum, hæc autem vita est vita contemplativa. Ratio ulterior est: Quia, ut suprà dixi, omnis virtus hæbet duplices actus, aliquos circa propriam materiam in ordine ad suum finem consequendum, alios circa ipsum finem jam adeptum. Finis autem vitæ activæ est vita contemplativa, ergo ad virtutes morales pertinent non solùm actus perficientes hominem in vita activa, sed etiam in contemplativa, & consequenter non est necesse, ut, cùm quis à vita activa pervenit ad contemplationem, tollantur virtutes morales, sed sufficit, quòd habeant alios actus, pertinentes ad vitam contemplativam. Unde, ut docet Macrobius, tres sunt gradus, & operationes virtutum moralium: 1. *Politicæ*, per quas homo præcisè perficitur in vita civili, & activa. 2. *Purgativæ*, per quas homo ab activa tendit ad contemplativam. 3. *Purgati animi*, per quas homo abjecto omni exercitio activæ, totum se tradit contemplativæ. Et in hoc tertio statu actus, v.g. temperantiæ, non est jam refrænare capiditates, sed eas penitus oblivisci: Fortitudinis, passiones ignorare, non vincere, & ita de aliis. *Resp: 2. dist: eandem major*: Virtutes morales perficiunt hominem in vita activa, secundùm id, quod est in illis materiale Conc: secundùm id, quod est in ipsis formale Neg: secundùm hoc enim perficiunt hominem etiam in vita contemplativa: quia formale virtutum moralium consistit in eo, quòd moveant voluntatem conformiter ad regulam rationis, circa ea, quæ pertinent ad præsentem hominis statum, quod etiam locum habet in vita contemplativa: materiale verò est materia ipsorum propria, ut v.g. moderari concupiscentias circa delectabilia, audacias & timores circa pericula &c. & hæc spectant solùm ad vitam activam. *Ad 2. dist: major*: Virtutes Theologicæ, & Intellectuales sunt nobiliores moralibus, quoad objectum Conc: objectum enim moralium est honestas creata, Theologicarum verò, perfectio quæpiam increata. Sunt nobiliores quoad modum tendendi semper Neg: Fides enim, quæ est virtus intellectualis, & Theologica, habet modum tendendi obscurum in suum objectum, quod non habent virtutes morales. Unde non sequitur eas evacuari in Patria, licèt ibi evacuetur Fides, propter rationes supra allatas Q. 9. a. 4. ubi etiam de scientia diximus.

2. Obtento fine non sunt necessaria media ad finem, ut v. g. navis obtento portu, atqui virtutes morales versantur circa media ad ultimum finem, Theologicæ verò circa ipsum Finem, ergo in Patria, cùm obtentus fuerit ultimus Finis, non erunt necessariæ virtutes morales. *Confirm: 1.* Id non dicitur manere, sed potiùs evacuari in Patria, quod non manet ibi secundùm rationem specificam, sed solùm secundùm genericam, ut patet in Fide, quæ licet maneat in Patria secundùm rationem genericam cognitionis, dicitur nihilominus evacuari, quia non manèt secundùm rationem specificam; atqui virtutes morales non remanent in Patria secundùm rationes suas specificas, secundùm quas invicem differunt: quia, ut ait August: l. 12. super Genes: ad liter: *Una & tota ibi est virtus amare, quod videris.* & l. 13. de Civit: *In Patria vocabimus, videbimus, amabimus, & laudabimus*, ergo virtutes morales non remanent in Patria. 2. Habitus tantùm prosunt ad habilitandam potentiam ad actum, atqui hujusmodi habilitatio in Patria sufficienter habebitur per gloriam, ergo ibi superflui erunt habitus virtutum moralium. *Resp: dist: min*: Virtutes morales versantur circa media ad ultimum Finem in hac vita Conc: in patria Neg: Ibi enim versabuntur circa Finem, tum proprium, gaudendo de illo obtento, tum circa ultimum, modis ex Augustino suprà relatis. *Resp: 2.* Virtu-

ces morales versantur circa media, sistendo in illis, tanquam in fine suo, sicut navigatio sistit in portu Neg: ordinando illa in finem ultimum Conc: cùm autem ad eandem virtutem spectet operari circa finem suum obtentum, & operari circa materiam propriam in ordine ad finem consequendum, non sequitur, obtento fine ultimo, virtutes morales superfluas. *Ad 1. Confirm: Resp: Neg: Min:* Ad primum locum Augustì dico, in patria omnes virtutes fore unam virtutem ex parte objecti, in quantum omnes virtutes gaudebunt de DEO, & fruitione DEI, fore tamen diversas, in quantum de illa singulæ gaudebunt ob diversas rationes: Fortitudo enim v.g. gaudebit de DEO, ejúsque fruitione, in quantum ea est merces periculorum & difficultatum superatarum, temperantia, in quantum per refrænationem cupiditatum est comparata &c. Sicut ars militaris & lex civilis sunt una virtus, in quantum utraque intendit conservationem boni civilis, & tamen sunt diversæ habéntque actus diversos, in quantum ars militaris intendit conservare bonum civile per facinora bellica, lex verò civilis per ordinationem legum. *Ad alterum locum* dico similiter, hæc omnia pertinere ad virtutes morales, in quantum unaquæque virtus de illis exercebit actum gaudij, ex proprio suo motivo & ratione. *Ad 2. Resp: 1. dist: min:* habilitatio hujusmodi sufficienter habebitur per gloriam radicaliter Conc: formaliter Neg: sicut enim in via homo ad actus virtutum convenientes statui viæ habilitatur per gratiam, mediantibus habitibus virtutum, ita ijsdem mediantibus in Patria habilitatur à gloria ad actus convenientes Patriæ. *Resp: 2. dist: min:* atqui hujusmodi habilitatio sufficienter habetur à gloria tanquam ab objecto, & fine Conc: sufficienter habetur à gloria, tanquam à principio activo, & effectivo actuum virtuosorum Neg: Sicut enim Fortis à victoria obtenta habilitatur tanquam à fine, ut circa illam exercere possit actus gaudij, & fruitionis, quamvis actus hujusmodi effectivè procedant ab habitu fortitudinis; ita beatus habilitatur à gloria obtenta, tanquam à fine, ut circa illam exercere possit varios actus gaudij, quamvis hujusmodi actus effectivè oriantur ab ipsis habitibus virtutum, si quidem ad eos pertinet non tantùm versari circa materiam propriam in ordine ad suum finem consequendum, sed etiam circa ipsum finem jam obtentum, ut suprà diximus.

3. Virtutes specificantur ex actibus, actus verò ex objecto, atqui in Patria non manent objecta virtutum moralium: objectum enim prudentiæ sunt dubia, quæ cadunt sub consultationem, justitiæ, contractus & judicia, fortitudinis mortis pericula, temperantiæ, delectationes corporales gustûs & tactûs &c. quorum nihil remanet in Patria, ergo neque actus, & virtutes morales remanent in Patria. Neque dicas: hæc quidem esse objecta virtutum moralium in via, non verò in Patria; ibi enim habituras alios actus, & consequenter objecta: contra enim est 1. Quia ubi sunt diversi actus & objecta, ibi sunt diversi habitus; cùm habitus definiantur & specificentur per actus, ergo, si in Patria erunt diversi actus, erunt etiam diversi habitus virtutum. 2. Quia, ut docet Plotinus & Macrob: aliæ sunt virtutes Politicæ, aliæ purgati animi, atqui virtutes purgati animi sunt maximè virtutes, ergo, si in Patria dantur aliquæ virtutes, hæ dantur, illæ verò, quæ hîc dantur, nimirum Politicæ, ibi non remanent, sed evacuantur. 2. Magis distant virtutes viatorum, quàm Domini, & Servi, atqui juxta Philosophum 1. Politic: alia est virtus Domini, alia Servi, ergo multò magis, aliæ sunt virtutes viatorum, aliæ Beatorum, & consequenter virtutes, quæ hîc dantur, non remanent in Patria. *Confirm: principale argumentum*: Fortitudo & temperantia recipiuntur tantùm in appetitu sensitivo, sed hic, utpote materialis, non manet in anima separata, ergo neque illæ. *Resp: admissis reliquis neg: ultimam partem consequent:* Quia licèt non remaneant in Patria objecta, & actus virtutum moralium, qui dabantur in via, succedunt tamen alia objecta, & alij actus pertinentes ad easdem virtutes: ut enim sæpe dictum est, omnis virtus habet duplices actus & objecta: aliquos, quorum objectum est materia propria (cujusmodi respectu fortitudinis sunt pericula, respectu justitiæ contractus &c.) aliquos verò, quorum objectum est finis ipsarum, vel proprius (qualis respectu fortitudinis est victoria obtenta periculorum, respectu Justitiæ servata æqualitas cum jure proximorum &c.) vel certè ultimus, qualis respectu omnium virtutum est DEUS, & fruitio DEI. Et hi postremi actus dabuntur etiam in Patria: nam Fortis v.g. exercebit actum firmissimæ adhæsionis ad finem ultimum, nimirum DEUM, gaudebit de superatis periculis & de fruitione DEI obtenta per victoriam periculorum; justus perfectè subijciet se DEO, gaudebit de servata æqualitate cum jure alieno, & de obtenta per illam fruitione DEI &c. &c. *Resp: 2. dist: major:* Virtutes specificantur ex objecto formali, & quod habet rationem finis, & termini ad quem Conc; ab objecto materiali, quod habet rationem medij, vel termini, à quo tenditur ad aliud Neg: *Similiter dist: min:* In patria non manent objecta virtutum moralium materialia, qualia sunt, quæ adducuntur in probatione prioris

tis confirmationis Conc: formalia Neg: & *Neg: Cons:* Ratio est: Quia objectum formale virtutum moralium est conformitas cũ regula rationis: hæc autem manebit etiam in Patria circa ea, quæ spectant ad statum Patriæ: nam Beatus v: g. secundùm rectam rationem firmissimè inhærebit DEO, gaudebítque de illo obtento, per victoriam difficilium, quod spectat ad fortitudinem, subjiciet se DEO, gaudebítque de illius fruitione obtenta per servatam æqualitatem cum jure alieno, quod est Justitiæ, & sic de ceteris. Reliqua verò objecta, quæ adducuntur in argumento, v.g. contractus, pericula, delectationes corporis &c. sunt tantùm objecta materialia, & media, per quæ, vel à quibus tenditur ad objectum formale, tanquam ad finem, nimirum ad conformitatem cum recta ratione, & hæc ipsa conformitas tendit (saltem in actu exercito, & interpretativè, & extrinsecè) ad Finem ultimum, nimirum DEUM, sub diversa ratione consequendum: Fortitudo enim v.g. non intendit inhærere periculis, superando pericula, sed intendit per illa consequi bonum, quod relucet in conformitate cum recta ratione circa Victoriam illorum, & hanc ipsam conformitatem intendit modo dicto, in ordine ad finem ultimum, sub certa ratione consequendum. *Hinc ad rationem in oppositum Resp: dist: antec:* ubi sunt diversi actus, quoad objecta formalia, & fines, ibi dantur habitus diversi Conc: ubi sunt actus diversi quoad objecta tantùm materialia, & modum illorum, ut contingit in Patria Neg: *Ad 2. Resp: dist: Cons:* in Patria non remanent virtutes Politicæ, quæ hic dantur, in quantum sunt Politicæ Conc: in quantum sunt virtutes animi purgati Neg: Idem enim habitus virtutis est Politicus, in quantum hominem perficit in ordine ad vitam civilem & activam, & simul purgati animi, in quantum per alios actus suprà indicatos eundem perficit circa ea, quæ spectant ad contemplationem. Ut v.g. Fortitudo est virtus Politica, quatenus inclinat hominem ad vincenda moderatè pericula & difficilia, in quantum verò eum in vita contemplativa facit ignorare pericula, vel gaudere de illorum victoria, vel firmissimè inhærere DEO, est virtus purgati animi &c. *Ad 3. Resp: Neg: Maj:* Virtutes enim Domini quà talis, & virtus servi, quà talis, non habent operationes ad invicem ordinatas, ita, ut ab una transeatur ad aliam, neque objecta formalia, & fines illarum proprij sunt ijdem; at verò virtutes Beatorum & Viatorum habent operationes ordinatas, à quarum una transitur ad alteram, ut v. g. ab actu fortitudinis, quo quis in via aggreditur pericula, transitur in Patria ad actum, quo quis gaudet de victoria periculorum, éstque finis & objectum formale proprium utriusque actûs idem, nimirum honestas relucens in victoria periculorum. Atqui quorum fines sunt diversi, & operationes non ordinatæ ad invicem, sed disparatæ, magis simpliciter distant, quàm quæ se habent modo opposito, ergo virtutes Domini & servi magis distant, quàm Viatorum & Beatorum &c. *Ad Confirm: principalis argumenti transmissâ Majore*, de qua in QQ: de Virtutibus, *Resp: dist: min:* appetitus sensitivus non manet in anima separata formaliter, & in se Conc: virtualiter, & tanquam in radice Neg: Appetitus sensitivus enim profluit ab anima, sicut proprietas ex essentia, tanquam ex radice adeóq; quamdiu manet anima, manet appetitus sensitivus in radice. *Similiter dist: Cons:* ergo fortitudo & temperantia non manent in anima separata, formaliter, & in se trans: virtualiter, & tanquam in radice Neg: sicut enim appetitus sensitivus radicatur in anima, ita virtutes, quæ recipiuntur in appetitu sensitivo, radicantur in prudentia, quæ recipitur in anima, vel intellectu animæ: sicut enim anima subordinat sibi appetitum sensitivum, applicátque illum ad agendum circa objecta sensibilia, ita prudentia virtutes morales residentes in appetitu &c. Aliud est de anima reunita corpori post resurrectionem: tunc enim, sicut anima recipiet appetitum sensitivum, aliásque potentias materiales, ita rursum dabuntur fortitudo & temperantia non solùm in radice, sed in seipsis, & formaliter.

4. Patientia, misericordia, timor, pœnitentia, sunt virtutes morales, sed hæ non dantur in Patria, ergo. *Probatur min:* de patientia ex August: l. de patient: & l. 14. de Civit: DEI, ubi ait, patientiam non remanere in patria, nisi secundùm fructum, sive præmium. *Probatur eadem min:* de misericordia: Quia, ut docet Philosophus 2. Rhetor: c. 8. & Damascen: l. 2. Fid: c. 14. & August: 69. de Civit: c. 5. misericordia est quædam tristitia, dolor, & compassio de miseria aliena, unde etiam, ut D. Thom: docet 2. 2. Q. 30. a. 1. & 2. motivum & ratio misericordiæ est malum & defectus, atqui in Patria non datur tristitia & malum, seu defectus, ergo. *Probatur de timore* 1. Similiter: Quia omnis timor est alicujus mali, sed in Patria nullum erit malum. 2. Quia Beati in patria erunt similes & conformes DEO 1. Joann: 3. atqui DEUS nihil timet, ergo. Quia timor non stat cum charitate, juxta illud August: tract: 9. in Can: Joan: *Cùm cœperit charitas habitare, pellitur timor*, & juxta illud Rom: 15. *Charitas DEI diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, ubi autem Spiritus, ibi libertas*, 2. Cor: 3. libertas autem excludit servitutem, adeóque & timorem servilem. Et ratio est:

Quia

Quia timor servilis oritur ex amore sui, in quantum nimirum pœna opponitur bono proprio, atqui charitas, & amor DEI expellit amorem sui: facit enim contemnere seipsum, ergo expellit timorem. Subsumo: atqui in Patria erit Charitas, ergo non erit timor. *Probatur denique minor de Pœnitentia 1.* Quia pœnitentia est dolor, atqui Beati *peccatorum recordantur sine dolore*, ut docet D. Gregor: l. 4. moral: c. 31. ergo. 2. Quia Beati erunt Christo conformes, atqui in Christo non datur habitus virtutis pœnitentiæ, ergo neque in Beatis, *Resp: Neg: Min: Ad probat*: de Patientia dico, illam non mansuram in Patria quoad actum, quem habet in hac vita, nimirum tolerando tribulationes, mansuram tamen quoad habitum, & actum convenientem statui Patriæ & Fini, prout de alijs virtutibus dictum est. Et hoc vult Augustinus. *Similiter Resp: ad alteram Probat: de misericordia:* Misericordia est quædam tristitia & dolor *distinguo*: secundùm aliquem actum, nimirum illum, quem exercet in hac vita Conc: secundùm omnem, Neg: Instantia est in Fortitudine, Justitia, Temperantia, de quibus suprà dictum est. *Ad 1.* de timore dico ex Augustin: l. 14. de Civit: c. 9. timorem esse duplicem, unum, qui importat fugam imminentis mali, & hunc non fore in Patria; alterum, qui importat fugam seu detestationem mali, sed conjunctum cum securitate, & hunc etiam futurum in Patria. Unde timor Beatorũ nihil erit aliud, quàm noluntas peccandi, procedens ex debita reverentia, & subjectione erga DEUM. 2. ex D. Thom: 2. 2. Q. 19. a. 11. ⊙ alium esse timorem servilem, seu pœnæ, & hunc non habere locum in Beatis, alium filialem & reverentialem, qui consistit in fuga præsumptionis, & audaciæ contra DEUM, & hunc futurum quoque in Beatis. *Ad 2. Resp*: Beatos fore conformes DEO secundùm quid, & imperfectè, non autem perfectè & omnimodè. Unde licèt DEO non conveniat timere, eò quòd non habeat superiorem, cui se ex reverentia subijciat, non sequitur, timorem non convenire Beatis, quorum felicitas consistit in perfecta subjectione ad DEUM. *Ad 3. Resp: Sicut ad 1.* Alium esse timorem filialem, qui consistit in fuga præsumptionis contra DEUM, sive in debita subjectione ad DEUM, ut dictum est, & hunc non opponi charitati; sed potiùs augeri & perfici per ipsam: quantò enim quis perfectiùs diligit, tantò promptiùs subijcitur DEO. Alium esse servilem, & hìc rursum est triplex 1. quo quis timet separari à DEO, in quantum hæc separatio est quædam pœna, & hic timor non opponitur charitati: sed includitur in illa. 2. Quo quis timet malum pœnæ, in quantum hæc est privatio boni proprij, quod tamen bonum non diligitur ut ultimus Finis, & iste timor distinguitur quidem à charitate, non excludit tamen illam, cùm non adimat DEO rationem Finis ultimi. 3. Quo quis timet malum pœnæ, in quantum hæc privat bono proprio & creato, quod diligitur, ut Finis ultimus, & hic timor opponitur charitati, quia constituendo Finem ultimum in bono suo proprio & creato, præfert illud DEO, cùm charitas contrà appretiet DEUM super omnia. Primus & secundus timor dicitur à D. Thom: servilis, *qui servilis*, quia est timor mali pœnæ, cùm filialis sit timor culpæ; Tertius verò dicitur servilis, *quà servilis*, quia nec actualiter, nec habitualiter procedit ex charitate in DEUM, sed sistit in pœna, tanquam principali objecto, quòd proprium est servorũ. Et de hoc timore intelligendus est Aug: suprà adductus, uti & reliqua argumenta. *Ad primum de Pœnitentia Resp:* Pœnitentiam alium importare actum in hac vita nimirum dolorem de peccatis admissis, alium verò in Patria, videlicet gaudium de illis per satisfactionem, vel DEI condonationem abolitis, prout de alijs virtutibus dictum est. *Ad 2. Resp*: Beatos fore Christo conformes secundùm quid, non verò quoad omnia: Si enim in Christo non fuit virtus Pœnitentiæ, id eo non fuit: quia fuit impeccabilis in omni statu, etiam viæ, quod non habet locum in Beatis.

5. Spes est virtus Theologica pertinens ad voluntatem, sed hæc non manet in Beatis ergo. *Minor Probatur 1.* Obtento termino cessat motus, atqui spes est quidam motus in beatitudinem, ergo obtentâ beatitudine cessat spes. Quò etiam tendit Apostolus Rom: 8. *Spes, quæ videtur, non est Spes, nam quod videt quis, quid Sperat? Probatur 2.* Sublato eo, quod dat speciem rei, resolvitur species, neque res manet eadem (ut v. g. sublatâ formâ ignis non manet idem specie corpus) atqui in Patria subtrahitur id, quod dat speciem spei, nimirum objectum formale principale, quod est beatitudo æterna, sub ratione boni ardui possibilis & futuri, quæ futuritio tollitur per præsentiam, quæ habetur in patria, ergo. *Probatur 3.* Sic se habet virtus spei respectu sui objecti, sicut fides respectu sui, sed de ratione fidei est, ut assentiat his, quæ non videt, ergo etiam de ratione spei, ut tendat in id, quod nondum habet; ergo sicut in Beatis non datur fides, quia Beati vident DEUM, ita non dabitur spes, quia DEUM habent. *Probatur 4.* Si daretur spes in Beatis, ideo esset, quia datur in illis amor concupiscentiæ erga DEUM & beatitudinem, item delectatio, & gaudium concupiscentiæ de illo, sed hoc non: tum quia sic etiam in Beatis daretur habitus fidei,

quia

quia etiam respectu illius possent aliqua objecta revelari à DEO Beatis, & consequenter credi: tum quia spes denominatur ab actu sperandi, amor autem concupiscentiæ non est actus sperandi, quia ille præscindit ab arduitate & difficultate, in bono concupito relucente, item à fruitione objecti, quæ omnia importat actus sperandi: Unde etiam amor concupiscentiæ residet in appetitu concupiscibili, qui non extendit se ad arduitatem, spes verò in irascibili, qui tendit in objectum sub ratione boni ardui, & difficilis. *Probatur* denique authoritate D. Thom: cujus hæc ubique est Sententia. *Resp: Neg: Min: ad 1. Probat: dist: min:* spes propriè dicta, & prout dicit actum sperandi, quem nunc elicimus in via, & à quo denominatur habitus spei, est motus quidam ad beatitudinem Conc: spes impropriè dicta, & prout dicit actum quemcunque, qui procedit ab entitate habitûs, quem vocamus spei Neg: Ratio est: Quia, ut suprà diximus, omnis virtus duplicem habet actum, unum, qui versatur circa materiam propriam, & à quo denominatur virtus, & qui est motus quidam ad finem proprium illius virtutis: alium, qui versatur circa finem suum jam adeptum, gaudendo v.g. & complacendo de adeptione illius, & qui se habet, sicut quies in fine. Ergo similiter virtus spei, unum habet actum, quo versatur circa materiam propriam, nimirum circa bonum arduum futurum, & à quo denominatur habitus spei, & qui est quidam motus ad bonum speratum (& talis est actus sperandi, quem elicimus in via) alium verò, qui versatur circa bonum speratum jam adeptum, & gaudendo de adeptione illius, & talis est actus spei in Patria. *Similiter dist: Conf:* cessat spes propriè dicta, & prout dicit actum sperandi, quem nunc elicimus in via Conc: cessat spes, prout dicit quemcunque actum, qui procedit ab Entitate habitûs spei Neg: sic licèt in Patria cessèt actus Pœnitentiæ propriè dictus, qui est pœnitentia, sive dolor de peccatis commissis, & quem elicimus in via, non cessabit tamen ibi omnis omnino actus procedens ab habitu, qui dicitur Pœnitentiæ, sicut nec ipse habitus: quia, ut docet D. Thom: 4. dist: 14. Q. 1. a. 3. ⊙ *Quicunque habet habitum Pœnitentiæ in hac vita, habebit in futura, sed non habebit eundem actum, quem nunc habet, sed alium. scilicet, gratias agere DEO pro misericordia donante peccata.* Similiter licèt in Patria non sit remansurus actus timoris DEI, propriè dictus, & qualem modo elicimus, & à quo denominatur habitus Timoris, scilicet fugere malum arduum possibile, culpæ, vel pœnæ, remanebit tamen actus alius procedens ab eodem habitu, qui erit revereri DEUM, & subjicere se illi tanquam excellentiori. *Ad 2. Probat: Resp: Similiter dist: min:* in Patria subtrahitur id, quod dat speciem spei, propriè dictæ, & prout spes dicit actum sperandi, quem modò elicimus in via Conc: Id enim, quod dat speciem spei sic sumptæ, est beatitudo æterna sub ratione boni ardui futuri, quod non erit in Patria. Quod dat speciem spei, quomodocunque sumptæ, & prout spes dicit quemcunque actum procedentem ab habitu, quem vocamus spem Neg: Ratio est: Quia sicut objectum formale specificativum charitatis ut sic, est DEUS ut bonus in se, sive jam is respectu nostri habeat rationem boni futuri & absentis, sive præsentis, ita specificativum actuum spei, ut sic, est DEUS ut bonus nobis, sive jam habeat rationem futuri, ut in hac vita, sive præsentis, ut in altera; neque est major ratio dicendi objectum specificativum spei in communi esse DEUM sub ratione boni ardui & futuri, quàm specificativum Timoris, ut sic, esse malum sub ratione ardui & possibilis, vel specificatium Pœnitentiæ esse peccata sub ratione dolibilis. Unde, sicut in Patria remanebit charitas, quia remanebit specificativum ipsius, quod est bonitas DEI, licèt non sit futurus talis actus, nimirum desiderij, qualem defactò elicimus; & sicut ibi remanebit Timor, & Pœnitentia, quia remanebit specificativum illorum, quod est abolitio peccatorum, vel subjectio ad DEUM licèt non sint futuri ij actus, quos elicimus defactò; ita ibidem remanebit spes, quia remanebit specificativum ipsius, quod est DEUS, ut bonus nobis, licèt non sit remansurus actus spei, quem elicimus in via, qui est tendere in DEUM, sub ratione boni ardui & futuri, sed alius, nimirum, complacere, vel gaudere de DEO adepto, ut nobis bono. *Ad 3. probat: Resp: eodem modo dist: Conf:* ergo spes propriè dicta, & prout dicit actum, quem nunc dicimus, & à quo denominatur habitus spei, tendit in id, quod nondum habet Conc: Spes, ut sic, & prout dicit actum quemcunque, procedentem ab habitu, quem vocamus spem Neg: Ratio patet ex dictis pro hac parte Conclus: ubi ostensum est, non tantùm actum, qui tendit in DEUM, ut nondum habitum, sed omnem, qui fertur in DEUM, ut bonum creaturæ, esse actum pertinentem ad habitum spei. Et instantia rursum est in Pœnitentia, Timore, Fortitudine, Temperantia, ut consideranti patebit. Aliud est de Fide: hujus enim objectum specificativum non potest assignari aliud, quàm Veritas prima *non visa*: quia per nihil aliud posset distingui à visione: at verò specificativum spei, ut sic, & potest, & debet assignari aliud, quàm bonitas DEI non habita, nimirum DEUS, ut bonus immediatè, & per seipsum creaturæ: tum quia per hoc sufficienter distinguitur spes ab omnibus virtutibus moralibus, & alijs

aliis Theologicis, tum ob alias rationes, quas pro Conclus: adduximus. *Similiter distinguuntur reliqua*, quæ adduntur in eadem probatione. *Ad 4. Resp: 1. Neg: Min: ad 1. probat: illius dico*, vel nos loqui de Fide habituali, vel de actuali. Si primum: admitto illam posse dari in Beatis absolutè, non tamen connaturaliter, prout ostendi Q. 9. a. 4. si secundum: sic *Neg: assumpt:* Ratio patet ex dictis ibidem, quæ tamen nihil probant contra habitum, vel actum aliquem spei. *Ad 2. probat: ejus d: min: Resp:* etiam habitum Pœnitentiæ denominari ab actu pœnitendi, seu dolendi, timorem ab actu timendi, seu malum possibile fugiendi, temperantiam ab actu temperandi, sive concupiscentias moderandi &c. & tamen non sequitur, omnem actum pœnitentiæ esse actum pœnitendi, seu dolendi, neque omnem actum timoris esse actum fugiendi malum possibile &c. quia aliàs non daretur Pœnitentia, Temperantia &c. in BB: quod est contra Thomistas, quorum hæc sunt argumenta, ergo similiter, licèt habitus spei denominetur ab actu sperandi, qui importat arduitatem objecti, non sequitur tamen, solum actum sperandi pertinere ad habitum spei, & non etiam alium, nimirum amorem concupiscentiæ erga DEUM, vel gaudium concupiscentiæ de DEO. Ad illud, quod additur, amorem concupiscentiæ residere in appetitu concupiscibili, spem verò in irascibili, adeóque amorem concupiscentiæ non posse procedere ab habitu spei: *Resp:* & dico: duplicem esse amorem concupiscentiæ: unum, qui fertur in bonum, quod præcisè habet rationem boni concupiscibilis, nunquam autem rationem boni ardui, & talis amor concupiscentiæ recipitur in appetitu concupiscibili. Alterum, qui fertur in bonum, quod simul habet rationem boni ardui; & hunc amorem iterum esse duplicem: unus enim fertur in bonum, quod habet rationem ardui de præsenti, quærendo & desiderando consequi illud; alter fertur in bonum sub ratione boni ardui de præterito, gaudendo, & complacendo de bono arduo adepto. Et hic uterque amor spectat ad appetitum irascibilem. Primus quidem, ut per se patet; alter verò, quia ad eandem potentiam spectat, desiderare, & gaudere circa suum objectum: ergo, cùm ad appetitum irascibilem spectet desiderare bonum arduum nondum habitum, etiam spectabit gaudere de eodem jam habito. Et talis est etiam amor concupiscentiæ circa beatitudinem: ille enim, quem exercemus in hac vita, desiderando consequi nostram beatitudinem, fertur in suum objectum, tanquam in bonum, quod habet arduitatem de præsenti; alter verò, quem in Patria habent Beati, fertur in beatitudinem, tanquam in bonum, non ampliùs quidem arduum de præsenti, sed arduum de præterito, gaudendo, se consecutos bonum beatitudinis, adeò arduum. Unde etiam nihil obstat, quò minùs uterque hic amor concupiscentiæ recipi possit in appetitu irascibili, & oriri ab habitu spei, recepto in parte irascibili. *Ad ultimam probation: Resp:* cum Suarez Disp: 1. de Spe S. 8. n. 5. D. Thomam non aliud velle, quàm quòd in Beatis non detur actus spei propriè dictæ, qualem nimirum de facto elicimus in via, dum speramus beatitudinem essentialem de futuro, & consequenter neque dari habitum in ordine ad hujusmodi actum spei, sive sub ratione spei. Ratio hujus explicationis est. 1. Quia hoc tantùm, & nihil aliud probant argumenta S. Doctoris, ut patet ex eorum solutionibus in hac objectione à nobis datis. Ratio est 2. Quia idem S. Doctor (ut ex suprà allatis constat) expressè docet, remanere in Beatis habitum Pœnitentiæ, Timoris &c. licèt non habeant eosdem actus in Patria, quos nunc in via, sed alios, & diversos. Ex his autem, meo judicio, evidenter infertur, idem sentiendum esse de habitu, spei, ob paritatem omnimodam rationis: si enim v. g. ad fortitudinem pertinet, non solùm tendere in bonum honestum arduum, quod relucet in aggrediendis periculis, sed etiam gaudere de illis superatis, & de bono illo arduo obtento, ergo etiam ad spem pertinet, non tantùm tendere in DEUM tanquam bonum arduum consequendum (prout contingit in hac vita) sed etiam gaudere de bono hoc arduo acquisito, id quod fieri non potest, nisi in Patria, ac proinde habitus spei in ordine ad hunc actum remanet etiam in Patria. Similiter, si in Patria remanet Pœnitentia, licèt non habeat ibi actum pœnitendi, quem hic in via, sed alium, v. g. gratiarum actionis de peccatis remissis, ergo etiam remanebit spes, licèt non sit habitura ibi actum sperandi, quem hic habet, sed alium, v. g. gaudij vel gratiarum actionis de beatitudine, tanquam bono arduo, à DEO adepto &c. *Et Confirm:* Quia idem S. Doctor 3. p. Q. 7. a. 4. postquam dixisset, quod sicut ille, qui habet virtutem fidei, non solùm credit DEO de rebus divinis (quæ sunt principale objectum Fidei Theologicæ) sed etiam de quibuscunque alijs, divinitus sibi revelatis, ita, qui habet virtutem spei, principaliter expectare & sperare fruitionem DEI, & ex consequenti etiam alia, dicit, Christum non habuisse quidem spem respectu fruitionis DEI, quam statim à principio suæ conceptionis plenè habuit; habuisse tamen spem, respectu aliquorum, quæ nondum erat adeptus, v. g. immortalitatis & gloriæ corporis. ergo sentit in Christo fuisse virtutem spei, quoad actus, & objecta secundaria, quamvis non habuerit

habuerit spem, in quantum est virtus Theologica, sive, in quantum tendit in fruitionem DEI consequendam, quod est objectum principale virtutis spei, specificativè acceptæ. Atque ita hunc locum intellexit citatus Suarez, dum eum pro nostra sententia allegat.

# *QUÆSTIO UNDECIMA:*

## *DE*

## Beatitudine accidentali. dotibus & fructibus Beatorum.

## ARTICULUS I.

### *An in Beatis detur aliqua Beatitudo accidentalis?*

R*Esp: dari. Probatur*: Quia per Beatitudinem accidentalem nihil intelligitur hoc loco aliud, quàm aliquod præmium accidentarium & distinctum, tum ab ipsis actibus beatificis Visionis & amoris, tum ab ijs, quæ vel per modum proprietatis ad hos actus consequuntur, vel ab ijs præsupponuntur, atqui hujusmodi præmia dantur in Beatis, ergo. *Probat: Min:* authoritate Script: quæ varia hujus generis præmia conferri significat Beatis. Tale est illud Luc: 15. *Ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore.* & infrà: *Gaudium erit coram Angelis DEI.* Et Ps: 149. *Exultabunt Sancti in gloria* &c. *Fulgebunt justi.* Sap: 3. Ubi sine dubio sermo est de novo fulgore & gaudio animæ, distincto, ab eo, quod profluit ex Visione, & amore beatifico DEI. Tale & illud Matth: 19. *Vos qui secuti estis me* &c. Et illud de Virginibus: *Cantabunt canticum novum, & nemo poterat dicere canticum.* &c. *Virgines enim sunt.* Apoc: 14. Et de Martyribus: *Amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum.* Item illud de Doctoribus Daniel: 11. *Qui ad justitiam eruditi sunt multos, quasi stellæ fulgebunt in perpetuas æternitates.* Et Matth: 5. *Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur &c.* Quibus omnibus clarè indicatur, dari quædã præmia certis solùm Beatis communia, adeóque à Beatitudine essentiali, quæ omnibus Beatis cõmunis est, distincta. Quò etiam facit illud Luc: 6. *Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinum vestrum.* Per quod significatur, Beatis non solùm dandum præmium condignum beatitudinis essentialis, sed etiam ultra illud, speciales gratias, honores, prærogativas propter aliqua opera virtutis &c. *Probatur eadem min: 2.* Quia omnes aliæ essentiæ creatæ habent quasdam perfectiones accidentales, per quas complentur, & perficiuntur, ergo idem dicendum de essentia beatitudinis formalis, quæ est aliquid creatum. *Probatur 3.* Quia Beatitudo essentialis non continet formaliter omnem bonitatem & perfectionem, quæ convenire potest Beatis, & appeti ab illis, ergo præter illam dari convenit quædam bona alia secundaria, quæ dici solent beatitudo accidentalis. *Probatur 4.* Quia sicut in omni peccato mortali inveniuntur duo: primò aversio à DEO, secundò conversio ad creaturam, ita etiam in omni merito Justorum invenitur primò bonitas quædam creata, quam habet opus meritorium in se; secundò habitudo ad DEUM, tanquam ad finem ultimum, ad cujus gloriam cedit, & ad quem vel actualiter, vel habitualiter, aut interpretativè refertur; atqui in damnatis duplex datur pœna peccati mortalis, una quasi essentialis, quæ correspondet aversioni à DEO, nimirum pœna damni, altera quasi accidentalis, quæ respondet conversioni ad bonum creatum, videlicet pœna sensus, ergo etiam in Beatis duplex datur præmium meritorum, unum, quod correspondet habitudini, & relationi illorum ad DEUM, & hoc est beatitudo essentialis, alterum, quod respondet bonitati, quasi absolutæ, quam opus bonum habet in se, nimirum beatitudo accidentalis. *Probatur 5.* Et est confirmatio prioris argumenti: In omni merito Justi invenitur quædam conversio hominis ad DEUM, ultimum Finem, & simul aversio, & contemptus alicujus creaturæ, quæ propter DEUM contemnitur, illique postponitur, ergo etiam conveniens est, ut detur duplex præmium, unum, quod est ipse DEUS, & beatitudo essentialis, correspondens conversioni hominis ad DEUM, alterum, bonum quodpiam creatum, sive Beatitudo accidentalis, quæ respondeat contemptui, & aversioni à bono creato. *Probatur denique hæc minor 6.* Authoritate communi PP. & omnium Theologorum, à qua in Quæstione facti (cujusmodi hæc est) non est temerè recedendum.

Porrò